

J. H. Schultz

Kjøbenhavns

Søfront

1911

Kjöbenhavn Löfrent

i det sidste Træer.

Foredrag holdt i Societetets Selskab

af

Kommandør J. H. Schultz

14 & 28. November 1911.

186

Kommandør Schultz
Paabegyndt d. 28 Okt. 1911

Kjøbenhavns Søfront

1.

det sidste Tiaar.

Mine Herrer /

Inden jeg begynder paa selve Foredraget vil jeg gerne give en kort Redegørelse for, hvorfor det har faaet den Form, som det har.

Mange af de tilstedeværende her kender den Situation, hvor man sidder stille og fredeligt paa sit Kontor, da det banker paa Døren og ind træder vor højtberede Formand og siger paa den afslæbte Maade: "Det skulde vel ikke være et lille Foredrag." Man svarer Formanden at det er aldeles umuligt; man har Arbejde, der skal være færdigt inden Foraaret dertil kommer Selskabeligheden o.s.v., hvortil han svarer: det kan saa godt vente til Efteraaret. Saa siger man ja for at slippe af med ham, idet man tænker, at man kan være død eller begravet eller til Søs til den Tid, eller være forhindret paa mange andre Maader, og man bliver enig om det Emne, der skal være Genstand for Foredraget. Saa trykker man hinandens Hænder til Farvel, og tænker i sit stille Sind: Den klarede Du godt, og saa gaar Formanden, og man glemmer efterhaanden Løftet, indtil den Dag Eskadren stryger Kommando; da det atter banker paa Døren, og Formanden træder ind med sit mest skalkagtige Ansigt og spørger: Til hvilken Dag kan man ansette det lovede Foredrag?

Saa sidder man i Saksen, og jeg sad ualmindelig haardt i det denne Gang, thi det Emne, som jeg efter Aftale med Formanden havde valgt, nemlig Kjøbenhavns ny Søbefæstning, gaar Kaptajn Lomholdt hen og holder som et fælles Foredrag for Land- og Søofficerer i Officersforeningen i afvigte Vinter. Der var saa mange Søofficerer tilstede ved dette Foredrag, at det vil være uimeligt at holde det om igen.

Defensionsøvelser har der ikke været afholdt i flere Aar, og de aarlige Føllesøvelser giver ikke Stof til en Aftens Foredrag.

Saa huskede jeg paa, at der her i Selskabet for ti Aar siden var holdt et Foredrag af den daværende Stabschef ved Defensionen, Kommandør Kofoed-Hansen, et Foredrag der vakte megen Opsigt,

og som endte med at fremsætte de Fordringer, der maatte stilles til et ordentligt Forsvar af Kjøbenhavns Søside. I dette Foredrag fandt jeg min Redningsplanke, idet der da laa en naturlig Opgave for mig at give en Fremstilling af, hvorledes de Fordringer, som blev fremsat af Kommandør Kofoed-Hansen, var bleven tilfredsstillende, eller med andre Ord, hvorledes Kjøbenhavns Søfront havde udviklet sig i de sidste 10 Aar. Situationen var saaledes reddet for mig, men det kommer til at gaa udover D' Hr; thi havde Kaptajn Lomholdt ikke holdt sit Foredrag, kunde jeg have endt mit paa en Aften; nu skal D' Hr. dølge mig i to Aftener.

Det er en Selvfølge, at det kun er med ^{del} Forbehold, at Foredraget er fortroligt, at Ministeriet har givet sit Samtykke til dets Afholdelse, og enkelte Afsnit hører ind under Begrebet "strengt fortroligt," hvilke vil D' Hr. bedst selv kunne dømme.

Jeg kan naturligvis ikke gentage hele Kommandør Kofoed-Hansens Foredrag, men skal her kun anføre de Konklusioner, som Foredragsholderen endte sit Foredrag med, og som lød saaledes:

Enhver vil derefter for sig kunne afgøre, hvad Forsvaret mangler, og hvad der er absolut nødvendigt, for at Forsvaret kan blive effectivt, og det var jo Formaalet for min Fremstilling at komme til Klarhed derover.

Skal jeg for min Part besvare de to Spørgsmaal, saa vil jeg sige, at vi mangle:

- 1) Et Forsvar af Saltholmen.
- 2) Forøgelse af det fremskudte Artilleri; særligt beskyttet Artilleri og særlig paa Nordfronten.
- 3) Flydende Materiel til Minespærringernes Forsvar.
- 4) Defensionskibenes Udrustning til den ene af de særlige Opgaver, nemlig Deltagelsen i Minespærringernes Forsvar, og som absolut nødvendigt maa jeg anføre:

- 1) Anlæg af Værker paa Saltholmen, monteret med lettere Skyts det sydlige Værk tillige med 24 cm Skyts.
- 2) Anbringelse af Middelgrundsførtets svære Artilleri i lukkede Pansertaarne, og Omdannelse af Fortets Kanoner, saa at de blive mere hurtigskydende, og yderligere Forstærkning af Nordfrontens Artilleri - ved Anlæg af et Fort paa Landgrunden mod Nord eller i det mindste et virkelig stærkt Kystbatteri ved Hvidøre.

3

3) Omdannelse, Omarmering og Forøgelse af Patrouille- og Bevogtningsmateriellet i en saadan Udstrækning, at det altid vil kunne møde Angreb paa Minespærringerne med 50- 60 Stk. hurtigtskydende Skyts af fra 120 - 47 mm Kaliber, og at det særligt udvikles i Retning af Fartsjer af lignende Størrelse som vore ^{nuværende} ~~nuværende~~ 5 Kanonbaade med et til Spærringerne passende Dybgaende og med ikke større Fart end 10 Knob.

4) 4-5 Defensionskibes - ældre Kampskibes- Forsyning med moderne let Artilleri og Torpedonet, saa at de om Natten kan posteres til Spærringernes Forsvar.

Jeg skal nu gennemgaa, hvorledes det er gaaet med de her nævnte Punkter, idet jeg finder det praktisk at dele dem i de 2 Hovedafdelinger, hvor de naturligt hører hjemme, nemlig: Søbefæstningen og Marinen.

Søbefæstningen.

Der er i Kommandør Kofoed- Hansens Forordninger 2 Hovedpunkter:

- 1) Saltholmens Forsvar og
  - × 2) Forstærkningens af Nordfrontens Artilleri.
- ad.1. Saltholmens Forsvar.

Kun faa Aar efter de her fremsatte Anskuelser, blev de første Skridt gjort til Inddragelsen af Saltholmen i Kjøbenhavns Forsvar mod Søsiden.

I Foraaret 1904, ved den russiske japanske Krigs Udbrud, blev de saakaldte Madsenske Skanser anlagt paa Øen, samtidig med Bærrakkebatteriet paa Øens N.V. Spids. Sidstnævnte bestaar af 2 47mm. L/44 P.K. opstillede paa en Platform; desuden er Batteriet forsynet med en 90^{mm} Projektør, der trækkes af en Dampmobil.

Batteriets Besætning er 84 Mand.

Dernæst er i Aaret 1911 tilkommet Saltholmsbatteri, midt paa Øens Vestsiden.

Batteriet er et lukket Værk med glacisformet Brystværn, og en flad Grav med permanent Pigtraadshegn, som kan bestryges frontalt. Grundridset er to paralleltløbende Linier med Front henholdsvis mod Øst og Vest og med en fælles Midtertravers.

4.
Armeringen bestaar af 2 -75 m/m P.K. L/50 opstillede paa Pløjene. Imellem Kanonstandplådserne er beregnet Anbringelse af 8 Stk. Rekylgeværer.

Paa Traversen mellem Kanonerne er anbragt 1 - 90c/m Projektør trukket af en Dieselmotor.

Besætningen 50 Mand anbringes i en Barakke af armeret Beton vest for Traversen.- Værket forventes afleveret omkring Nytaar.

Foruden de nævnte faste Anlæg er Øen ved den ny Forsvarsordning fuldstændig inddraget under Forsvaret idet den under Sikringsstyrkens Formering beregnes et Kompagni Fodfolk til Øens Forsvar, og under Mobilisering $\frac{1}{2}$ Bataillon Fodfolk, 30 Ryttere.

Til Støtte af Fodfolksforsvaret er i Øens S.V. Hjørne forberedt et saakaldt forstærket Afsnit, til hvis Forsvar der raades over 2 - tolgbede 8m/m Mitrailleurer, 4 Rekylgeværer og 2 75 m/m Feltkanoner.

I begge Tilfælde er Styrkerne underlagt Kjøbenhavns Esfront.

En Vanskelighed ved Forsvaret er Vandforsyningen forresten ogsaa for Angrebet. Som Forholdene er for Øjeblikket, maa alt Drikkevand føres til Øen.

Det Fort paa Øens Sydside med 24 c/m Kanoner, som Kommandør Kofod -Hansen ønskede, er ikke kommet, men det maa vel siges at være delvis erstattet af det tilkomne Dragørfort, som jeg derfor skal omtale her.

Dragørfortet bestaar af en Fortkerne med omliggende vaad Grav med 2m Vanddybde og Bølgebryder, der bagud danner, en lille Havn. Kernen har to Facer og to korte Flanker.

Venstre Facer har Front mod Syd til Øst og højre Facer yderste Skudretning kan bære langs Amagers Sydkyst.- Venstre Flanke er paa en Del af den trukket noget tilbage, saa at dens Hovedskudretning er mod retv. O.N.O., saaledes at Kanonerne kunne skyde op langs Amagers Østkyst og over Minefeltet.

5

Armering: 4 Stk. - 35,5 c/m { Charlottenlund
Kalkbrønderi

4 " 17 c/m. Middelgrundsfort

2 " 12 c/m. P.K.

2 " 75 - " L/50

4 " 75 m/m Feltskyts

4 -^sparrede Maalestationer

hvoraf 1 til Søminevesenet

3 - 150 c/m. Projektører.

Det er ikke min Hensigt i mit Foredrag at komme ind paa en Kritik af det foreliggende Materiel, men jeg kan rigtignok ikke afholde mig fra at komme med en Bemærkning til den af Kaptajn Lomholdt i hans Foredrag i Officersforeningen fremsatte Udtalelse om Dragørfortets Armering, idet han sagde: " De 35 c/m. Kanoner man siges at være skikket til at løse den Opgave, der er stillet til ^{den} at forsvare Farvandet Syd for Amager." Jeg kan slet ikke dele den Opfattelse, jeg finder de Kanoner, som staar ubeskyttede og kun kan skyde et Skud c: hver 10' Minut for aldeles uskikkede til at løse den Opgave, som er stillet dem, og det er mig stadig en Gaade, at man vil spille de Penge, som anvendes til dens Transport og Affutagernes Andring. Hvis Fortet nogensinde skulde blive angrebet af en fjendtlig Eskadre, vil de 4 Kanoner vistnok være demolerede, inden de faar Tid til at affyre 4 Skud.- Der er vistnok baade Politik og andre, Sagen, uvedkommene Ting med i Spillet ved de 4 gamle Kanoners Opstilling paa det ny Fort, men jeg troer, det vilde være heldigere om man lod alt det fars og ordnede Sagerne efter deres eget Formaal.

Forstærkningen af Nordfrontens Ild.

Kommandør Kofod - Hansen anbefaler Forstærkningen af Nordfrontens Ild under tre Focuser:

- 1) Forøgelse af Kanonantallet
- 2) " " Skudhastigheden og
- 3) Beskyttelse af de enkelte Kanoner.

ad 1) Den første Fordring er bleven opfyldt, paa følgende Maade:

Saltholmsflakfort

Charlottenlundfort forstærket.

Taarbækfort

Sundsørebatteri.

Saltholmsflakfort bestaar af en Fortkerne med onliggende 9' dyb vaad Grav, begrænset af en Bølgebryder som bagud danner en Havn.

Kernen har to Facer saaledes beliggende, at venstre Faces yderste Skudretning gaar c. 5° Syd for Middelgrundsfortet og højre Faces Skudretning i misv. N.O.

<u>Armering.</u>	6 Stk.	29 c/m.	S.H. (NV)	paa højre Face	(3 og 3)
	6 "	21 c/m	K.	"	"
	4 "	12 c/m	P/K.	L/40	2 paa hver Fløj
	4 "	75m/m	P/K.	L/50	
	4 "	150 c/m	Projektører		

<u>Charlottenlundfort</u>	12 Stk.	29 c/m	J.H.	
	4 "	17 c/m	S.K.	m/93.
	4 "	12 c/m	P.K.	L/45.
	4 "	9 c/m	S.K/	m/1878
	2 "	75 m/m	L/28	m/94
	3 "	150 c/m	Projektører.	

Taarbækfort - 4 Stk. 29 c/m J.H.

det øvrige har ikke Interesse for Forsvaret paa Søen.

<u>Sundsørebatteriet</u>	2 Stk.	47 m/m	P.K.	L/44
	1 "	90 c/m	Projektør.	

Ser man paa Sagen i de store Træk viser det sig, at Nordfronten er bleven forøget med:

	22 Stk.	29 c/m	Haubitser	
	6 "	21 c/m	K.	
	8 "	12 c/m	P.K.	

og bleven berøvet 4 " 35 c/m K., hvoraf de to paa Kalkbrønderiet/forvejen ikke gjorde nogen Gavn, og 4 Stk. 17 c/m Kanoner er flyttet fra Middelgrundsfortet til Charlottenlundfort.

Hvornægen Værdi denne Forsøgelse af 22 Stk. 29 c/m Haubits-
ser har, er meget vanskelig at sige; saavidt mig bekendt foreligger
der ikke et eneste bekendt Tilfælde, hvor et moderne Skib under Gang
er blevet ukampdygtiggjort ved vertikal Ild; men der er mange, der
nærer en fanatisk Tillid til dens Virkning. (Italienerne, Englan-
dere, Danske.)

Jeg har haft en Anke mod Haubitsernes Anvendelse ved Kjø-
benhavns Søfront, og det er de fleste Haubitsers store Afstand fra
det sandsynligste Angrebsfelt - mellem Hveen og N.O. af Vestnin-
gen - idet de derved mange Dage af Aaret vil være ude af Stand til
at se Fjenden. Men efter at jeg den 13^e f.M. har set en Skydning fra
Charlottenlundfort, der blev ledet fra Middelgrundsfort med et sær-
deles smukt Resultat, maa jeg indrømme, at det synes som om man kan
komme udover den Vanskelighed.

ad 2) Hvad angaar den anden Fordring til Artilleriets For-
stærkning paa Nordfronten: Forsøgelsen af Skudhastigheden er der kun
sket den Forandring, at alle Kanonerne har faaet røgfrit Krudt. Det
er naturligvis noget, men langt fra tilstrækkelig.

ad 3) Endelig hvad Beskyttelsen angaar, er der ikke sket
noget somhelst siden 1901.

Det eneste Skyts paa Nordfronten, som nogenlunde tilfreds-
stille Fordringerne til Skudhastighed og Beskyttelse ere de 6 Stk.
21 c/m. som ere forsynede med Halvskjolde, af Bofors Specialstaal
der i Fronten have en Tykkelse af 250 m/m., og i det hele taget
denne Side af Sagen Søbefæstningens Svage Punkt. Det er ikke fordi
de Sagkyndige paa dette Omraade har manglet Forstaaelse af dette
Spørgsmaals Betydning; i Januar 1909 har Chefen for Søbefæstningen
Oberst Meyer og hans Næstkommanderende Oberstløjtnant Rantzau til
Krigsministeriet indgivet en Udtalelse i dette Spørgsmaal, som ikke
lader nogen Tvivl tilbage om deres Mening om Sagen, men der blev ik-
ke taget Hensyn dertil.

Man faar det Indtryk, at de ledende Personer i Landetaten
ved den endelige Afgørelse af Rekonstruktionen af Kjøbenhavns Søbe-
fæstning ved Forsvarslovens Vedtagelse ikke har haft den rette For-
staaelse af, hvad der skal til for at slaas med Panserskibe.

Til Slut skal jeg om Spørgsmålet Nordfrontens artilleristiske Forstærkning kun bemærke, at det af Kommandør Kofod - Hansen anbefalede Stubfort ikke er blevet til noget - man fristes til at sige - som sædvanlig. Man fristes til at spørge: Hvad har dog det ulykkelige Stubfort gjort de usynlige *Styrere* af Verdensbegivenhederne, siden det har så haardt en Skæbne.

Fra Aaret 1744, da Grev Danneskjold Samsø angav Pladsen for 6 Batterier paa begge Sider af Kronløbet ned gennem Tiderne og der af alle dertil nedsatte Kommission^{er} om Ændringer af Kjøbenhavns Forsvar mod Søsiden udtalt Ønskeligheden eller Nødvendigheden af et Stubfort, og endnu den 6^e Januar 1909 skriver Chefen for Søbefæstningen i det ovenomtalte Indlæg: -- "Det maa beklages, at det af økonomiske Hensyn er blevet anset for nødvendigt at give Afkald paa at opføre det i tidligere Forslag anførte Panserfort paa Stubbegrunden.

Erfaringen viser, at der i vore Farvande kan indtræde længe Perioder med Taae og diset Luft, der, naar nogle Middagstimer undtages, vil hindre baade Charlottenlundbatteriet og de indre Forter i at understøtte Middelfrandsfortet, der da kan komme til at optræde isoleret og let blive overvældet af Fjendens Ild, saaledes som det gentagne Gange har vist sig ved Svælses i Forbindelse med Flaaden. Et Fort paa Stubbegrunden i 3000 m Afstand fra Middelfrandsfortet vilde i denne ligesom i andre Situationer være en uvurderlig Støtte for Middelfrandsfortet, og det vilde derhos være ganske særligt egnet til at modvirke et Forsøg paa at forcere Indsejlingen til Kjøbenhavn.

Vi kan ganske slutte os til den af Hærens Tilforordnede fremsatte Betragtning, at Forsvaret væsentligt bør baseres paa Haubitsilden, bl. a. fordi den her indslaaede Vej er den eneste, hvor ved en lille Stat i Længden kan følge med i Udviklingen uden Overbyrdelse af sine finansielle Hjælpekilder. Paa den anden Side maa det dog fremhæves, at Haubitserne ikke kan løse alle Opgaver; de maa nødvendigvis have et Supplement i et passende Antal svære, panserbrydende Fladbanekanoner. Af saadanne paaregnes der paa den vigtige Nordfront kun de nuværende 5 Stk. 30 $\frac{1}{2}$ c/m. Kanoner paa Middelfrandsfortet,

hvis Skjolde tænkes forstærkede saaledes, at de kan modstaa Beskydning af 15 c/m. Kanoner.

I og for sig vilde 5 - 30 $\frac{1}{2}$ c/m Kanoner ikke være nogen ringe Støtte for Nordfronten, hvis de var jævnbyrdige med Skibenes tilsvarende Kanoner; men dette kan Middelgrundfortets 30 $\frac{1}{2}$ c/m. Kanoner desværre ikke siges at være, dels med tidsvarende Ammunition og stærkere Skjolde, thi de skyder kun meget langsomt i Sammenligning med Skibenes Kanoner og staar i Henseende til Beskyttelse langt tilbage for disse.

Det vilde derfor have været ønskeligt, om der i Forslaget havde været optaget en Forøgelse af de svære panserbrydende Kanoner som vilde kunnet finde en særdeles god Plads paa et Stubbegrundfort."

Den flydende Defension.

Gaar vi derefter over til selve den flydende Defension kan man desværre ikke sige, at Udviklingen har svaret til de ønsker som blev fremsat i 1901.

Det er i det hele taget ^{en} mærkelig Skøbn som Institutionen "Den flydende Defension paa Kjøbenhavns Rhed" har haft; man kan ogsaa sige, at den er en levende Illustration paa den gamle Livsregel, at Livet former sig som Bølgebevægelser med Bølgetoppe og Bølgedale.

For alle de ærede Medlemmer, der kan huske "Den flydende Defensions" Fremkomst, vil det sikkert staar klart i Erindringen, hvilken Glans der stod om den i de første 10 Aar af dens Liv.

I Modsætning til vor Farvandseskadrer, som ikke havde noget særligt opløftende ved sig paa det Tidspunkt, stod Defensionseskadrerne, der af holdtes hvert 3^e Aar fra 1889 som Eskadrer, hvor der arbejdedes med Liv og med Lyst, navnlig - hvad der dengang var noget nyt - hvor der arbejdedes efter en bestemt forudlagt Plan.

Jeg tager vist neppe Fejl, naar jeg siger, at den Arbejds metode, som nu paa saa glimrende Maade effektueres i vore Farvandseskadrer, har sit Forbillede i Defensionseskadren, da den første Stabschef i de store Farvandseskadrer i flere Aar havde været Adjutant og Flagkaptajn ved Defensionen;

skal man nævne nogen enkelt Mand, som kan kaldes Skaberens her hjemme af det organiserede Eskadrevæsen, saa er det nu afskediget Kontreadmiral Francis Lund.

Men saa kom Systemskiftet, og dermed var Defensionens gode Dage forbi. Alt Kraft blev sat paa Farvandseskadren, og medens Defensionseskadren fra 1889 - 1901 havde haft deres bestemte faste Form, med Virksomhed hvert 3' Aar, med Defensionschefen som Eskadrechef, blev Forholdene efter 1901 vaklende og vekslende. Jeg skal give en kort Fremstilling af Defensionseskadrens Organisation i Aarene 1889 - 1901.

1889. Defensionschefen, en Kontreadmiral, hejser sit Flag som Eskadrechef for Defensionsskibene fra 2' Juni - 13' August, hvorefter Minespærringsmateriellet støder til og ^{den} samlede Eskadre stryger Kommando den 30. September.

1892. Defensionsskibene er paa selvstændigt Togt til 5' August, hvorefter Defensionschefen har sit Flag hejst i "Odin" for hele Defensionseskadren.

Der oprettes en Post som Stationschef i Lynettehavnen.

1895 }
1898 } Som i 1892 blot med den Forskel, at Defensionschefens Flag
1901 } er hejst i en Kanonbaad (Guldborgsund eller Grønsund)
for alle 5 Eskadrer.

Materiellet bestaar af:

- 2 Defensionskibe
- 3 - 5 Kanonbaade
- 13 - 16 Terpedobaade eller Patrouillebaade
- 1 Kommandofartøj

Øvelsesperioden er 7 Uger.

1903 Chefen for den flydende Defension er samtidig Chef for en Krydserskadre (Valkyrien, Gejser, Hejmdal og 8 Terpedobaade). Flaget er hejst i Valkyrien fra 3' August til 27' September.

Defensionsmateriellet er reduceret til 3 Kanonbaade og 6 Patrouillebaade.

Øvelsesperioden er reduceret til 4 Uger.

Der findes en Stabschef for Defensionen og en Stabschef (Flagkaptajn) for Eskadren.

Eskadrechefen opholder sig ombord.

1905. Defensionschefen er bleven Viceadmiral og har ikke sit Flag højst noget Sted.

Der findes en særskilt Eskadrechef for 2 Panserskibe, 2 Krydsere og 8 Torpedobaade.

Defensionsmateriellet og Øvelsesperiodener som i 1903.

Stabschefen ved Defensionen er tillige Stationschef.

1907 Defensionschefen er atter en Kontreadmiral, som højser sit Flag i Depotskibet " Esbern Snare."

Der er ingen Øvelseseskadre; de udrustede Skibe, Iver Hvitfeldt, 2 Krydsere og 12 Torpedobaade underlægges Defensionen i den Tid, Defensionschefens Flag er højst. Defensionschefen flytter nu og da sit Flag fra " Esbern Snare " til Iver Hvitfeldt og foretager f. Eks. et 8 Dages Kryds til Farvandene ved Samsø og St. Belt

Selve Defensionsmateriellet er reduceret til 1 Kanonbaad og 6 Patrouillebaade.

Øvelsesperioden 4 Uger.

1909 Defensionchefen har ingen Flag højst.

Der findes en Øvelseseskadre bestaaende af 1 Panserskib 3 Krydsere og 9 Torpedobaade med en egen Eskadrechef.

Øvelseseskadren underlægges Defensionschefen for Øvelsernes Vedkommende, ellers ikke.

Øvelsesperioden er 4 Uger.

Defensionsmateriellet som i 1909.

1912. Til næste Aar skal der være Defensionsøvelser, og der vil der atter være ny Forhold. Der er 3 Panserskibe uden Eskadrechef (efter Budgetforslaget)

Der er slet intet egentlig Defensionsmateriel bestemt til Udrustning.

Gaar vi dernæst over til selve det flydende Materiel, er Forholdet endnu værre.

I Aaret 1903 blev der ganske vist foretaget en Forbedring

idet det af Kommandør Kofoed - Hansen udtalte Ønske om større Kaliber af hurtigskydende Skyts end, det 37 m/m til Minebevogtningsmateriel, bliver opfyldt paa den Maade, at de 5 Kanonbaade faar den 10 " F.K. ombyttet med en - 57m/m P.K., men i 1909/10 ødelægger man atter denne Forbedring ved at udtage den 57m/m P.K. og erstatte den med 37 m/m R.K.

Gorm fik ligeledes i 1903 sine 2 10" F.K. ombyttet med 15 c/m Kanon af saa gammel Konstruktion, at man ikke kan give dem røgfrit Krudt, og i 1907 fik Iver Hvitfeldt sine 5" B.K. ombyttet med 57 m/m P.K. saa er der anført alt, hvad der er gjort af Forbedringer.

Alt hvad der ellers er sket med det til Defensionen hørende Materiel, som i Januar 1901 blev erklæret for at være forældet og for faatalligt er, at det er blevet 10 Aar ældre og formindsket idet ~~Iver Hvitfeldt~~^{noget} er solgt, og for to Aar siden begyndte man at bruge det ~~ældste~~ Terpedobaadmateriel som Skydeskive for Farvandseskadren.

At Stillingen som Defensionschef under disse Forhold ikke kunde være tiltalende siger sig selv, og at Vedkommende har følt det og har udtalt det er baade sikkert og vist. Hvis de Mænd, som har staaet i Spidsen for den flydende Defension i de sidste 10 Aar blev opfordret dertil, vilde de sikkert bekræfte, hvad jeg har sagt, men en saadan Opfordring behøves ikke, thi jeg kan give en Udtalelse fra den i afvigte Vinter fungerende Chef for den flydende Defension, som sikkert kan siges at være et almengældende Udtryk for Anskuelse ved Defensionen i det sidste Tiaar.

Inden jeg gaar over til at fremføre ovennævnte Udtalelse, skal jeg blot med et Par Ord omtale Aarsagen til dens Fremkomst.

Fra Begyndelsen af 90 erna havde vi det saakaldte Mobiliseringsbestemmelser, der gik ud paa at ordne alt Materiellet og Personellet vedrørende under en eventuel Mobilisering.

Omkring Midten af dette Aarhundredes først Tiaar kom der for Defensionens Vedkommende supplerende Bestemmelser for en anden Form for Mobilisering den saakaldte " delvise Mobilisering", der egentlig kun var et Skridt henimod en hurtigere Mobilisering.

Og endelig i 1909 blev de første Skridt taget til den saakaldte Sikringsstyrkes Formering, som skulde træde i Kraft under

Urolige Politiske Forhold.

I Begyndelsen af dette Aar Besluttede Ministeriet at faa disse forskellige Mobiliseringsbestemmelser mere ordnet og præciserede, og et Udkast til saadanne ny Bestemmelser blev tilsendt Defensionen til Udtalelse.

I denne Anledning udtalte Defensionen sig saaledes:

Kjøbenhavn den 10^e marts 1911

Til

Marineministeriet.

I Anledning af Marineministeriets fortrolige Skrivelse Nr. 576 af 16^e f.M. angaaende ny Mobiliseringsbestemmelser m.m. skal jeg udtale følgende:

Defensionen anser det foreliggende Arbejde som et betydeligt Fremskridt i Retning af at samle og ^{vi}simplicere de forskellige hidtil gældende Bestemmelser for: Sikringstjeneste, Delvis Mobilisering, og Krigsmobilisering, og Defensionen kan ^(saa meget) mere slutte sig til det Princip, der ligger til Grund for de ny Bestemmelser, som man ved Defensionen var kommen til den Overbevisning, at der tiltrængtes en Simplifikation i de forskellige Overgange fra dyb Fred til fuldstændig Krigstilstand.

I fortrolig Skrivelse Nr. 43 af 23^e September 1910 til Ministeriet gjorde jeg Rede for Tilstanden af det Materiel, der hører under Defensionen; det var derefter min Hensigt at fremkomme med Forslag til Forandringer og Forbedringer i Defensionens Hele Tjenesteordning og Virkeomraade, men da jeg vidste, at Defensionens Kommandoforhold var under Overvejelse i Ministeriet har jeg villet afvente denne Sags Afslutning, inden jeg fremkom med mine Forslag.

Da det Spørgsmaal, som nu er stillet mig til Besvarelse, imidlertid berører Defensionens Organisation paa betydelige Punkter af dens Virksomhed, skal jeg benytte Lejligheden til at fremsætte mine Anskuelser, ogsaa henset til, at den ventede Lejlighed maaske ikke vil tilbyde sig ^{forinden} for min Fratreden fra aktiv Tjeneste.

Defensionen virker for Tiden under følgende 6 Former

Materiel og Personal

1) Fred	-	Staben (4 Personer)	
2) Fred - Hølløsselsker for søbefæstningen og Eskadren.	-	do -	
3) Fred - Defensionsøvelser	-	Lynettestationen etableret En Del af Defensionens Materiel Søbefæstningen	
4) Sikringstjeneste Skrivelse Nr. 1238 af 5 ^e April 1908	-	Lynettestationen delvis etableret Falster - Guldborgsund 2 Patrouillebaade 2 Panserskibe 6 Torpedobaade af 1 ^e Kl. Hjælperen Søbefæstningen	} under en Eskadrechef Kommando
5) Delvis Mobilisering Skrivelse Nr. 322 af 21 ^e Marts 1908	-	Falster 2 Torpedobaade 7 Patrouillebaade 2 Dampbaade fra Lodsvæsenet 4 Bugserbaade Nordre Minesperringer udlagte paa nær den midterste Trediedel Søbefæstningen.	
6) Fuldstændig Mobilisering	-	Lynettestationen etableret Odin - Gorn 6 Kanonbaade 4 Torpedobaade af 1 ^e Kl. 10 " " 2 ^e " " 6 Patrouillebaade 5 private armerede Fartsjer Alle Minesperringerne Søbefæstningen	

Man vil af ovenstaaende se, at Chefen for den flydende Defensions Kommandoonraade spænder fra Staben til dagligdags til en af de største militære Kommandomyndigheder her i Landet nemlig: Kjøbenhavns Søbefæstning + den største Del af Flaadens Materiel.

Det er en fundamental Sætning for Forberedelse til Krig, at den Kommanderende skal have saa nøje Kendskab og være saa godt indarbejdet med det Personal og Materiel der vil blive ham underlagt i Mobiliseringstilfældet, som muligt; men den er ikke fulgt for Defensionens Vedkommende, saaledes som det vil fremgaa af nedenstaaende.

Da der ikke i Aar skal være Defensionsøvelser vil Defensionschefen saaledes i 3 Aar itræk ikke have været i Forbindelse med Defensionens Materiel.

Siden 1905 - altsaa i 6 Aar - har man ved Defensionen kun haft en Gang Øvelser med Minespæringer.

Sammenstiller man dette med de Forhold, hvorunder Chefen for Farvandseskadren virker, idet han nu er i direkte Forbindelse med det ham underlagte Personel og Materiel den største Del af Aaret, vil man faa et godt Indtryk af, hvor uheldig Chefen for den flydende Defension er stillet med Udsigt til paa fyldestgørende Maade at løse den Opgave, der bliver givet ham til at løse, naar Mobilisering indtræder.

Jeg kan ikke se andet, end at det er uforsvarligt at give Chefen for den flydende Defension en saa stor Kommando i Krigstid og samtidig saa lidt Løjlighed til at træde i arbejdende Virksomhed med sit Personel og Materiel i Fredstid, som hidtil har været Tilfældet.

De Forslag; som jeg her skal fremsætte til Afhjælpning af de ovenstaaende Mangler gaar ud paa:

At indskrænke Antallet af de nuværende forskellige Tjenesteformer for Defensionen, samtidig med at Forskellen mellem dem bliver mindre; og Overgangen fra den ene til den anden af de resterende Former vil derved blive lettere end nu er Tilfældet."

Ved de ny Forslag til Bestemmelser vedrørende Sikringsstyrke og Mobilisering har Ministeriet selv gjort Forslag til Simplificering af Defensionens Funktionering under indtrædende urolige politiske Forhold; Defensionens Bemærkninger hertil vil blive fremsat i en særlig Skrivelse, der udsendes samtidig med denne. Tilbage staar da kun at omtale Defensionens Tjenesteformer i Fredstid.

Som ovenfor nævnt er der et altfor stort Misforhold mellem Defensionens Virkeomraade i Fred og under Mobilisering, og en Afhjælpning af den bestaaende Mangel maa derfor gaa ud paa at bringe Defensionen i hyppigere Kontakt med det Personel og Materiel, den skal arbejde med under Mobilisering eller Forberedelsen hertil. Opgaven maa tænkes løst under to forskellige Forudsætninger nemlig:

1) Uden Lovændring.

2) Med Lovændring.

ad 1. Uden Lovændring.

Den bedste Løsning af Opgaven vilde være, at Defensionen altid var mobiliseret, og installeret paa Lynetten. Derved vilde man opnaa, at Defensionchefen med Stab altid var paa Plads, og de Organer, som vil komme til at spille en stor Rolle under Mobilisering, nemlig Telefon - og Telegrafforbindelser, vilde stadig være i Virksomhed.

Hvis Defensionchefen samtidig fik Bemyndigelse til altid at være i Forhold til Søbefæstningen som under Fællesøvelser i Fredstid, vilde han kunde overtage Kommandoen ved et pludseligt Angreb, naar som helst det skulde være.

Defensionschefen vilde paa denne Maade blive en konstant kommando paa Kjøbenhavns Rhed,

Det udrustede Farvandsmateriel kunde da stilles under Defensionschefen, saasnart det gælder Øvelser og Bevægelser, der har at gøre med Søforsvaret af Kjøbenhavn.

Det er jo langt fra altid, at der findes udrustet Skibsmateriel i Havnen; men da der let kan indtræffe Tilfælde hvor det vilde være ønskeligt at sende et Par mindre Orlogsfartøjer til Udspejning af de nærmeste Farvande, vil den Admiral, der kommanderer Søfronten, ikke være istand til at gøre det. For at afhjælpe denne Mangel foreslaar jeg følgende Foranstaltninger:

Ved Defensionens Patrouillenmateriel, hvoraf en Del skal være fuldstændig krigsberedt, ansættes et Stampersonel, saa stort at man altid kan bemane f. Eks. 2 Baade.

Det ovenfor nævnte Stampersonel have Tilsyn med det krigsberedte Patrouillemateriel, saaledes, at det altid er klart paa et Par Timers Varsel.

I Modsetning til Farvandseskadrens Divisioner paa 3 Baade bør Defensionens Patrouillebaadsdivisioner være paa 4 Baade, saa at man altid kan lade 2 gaa sammen, for at den ene af dem kan bringe Bud tilbage, hvis den anden skulde brække ned af en eller anden Grund.

De ved Kjøbenhavn stationerede Undervandsbaade underlægges Defensionen og vil da ofte kunne anvendes til Spejdertjeneste istedetfor Patrouillebaadene.

Kan man ikke af økonomiske Grunde gaa til en permanent Etablering af Kommandestationen paa Lynetten, bør Stationen i hvert Tilfælde etableres et Par Gange om Aaret f. Eks. om Efteraaret under Fællessøvelserne og en Gang om Vinteren.

ad 2. Med Lovændring.

Der er ingen Tvivl paa, at hele Foesvaret af Kjøbenhavns Søfront vilde stige betydeligt i Forsvarsevne, saafremt alt til Foesvaret hørende Materiel blev betjent af Personal af samme Etat, med andre Ord, at Søbefæstningen gik over til Marinen. Dette Spørgsmaal er saa mange Gange bleven diskuteret, og hvorledes det er løst flere Steder i Udlandet f. Eks. i Italien og Tyskland er Ministeriet for godt bekendt med til, at jeg behøver at gentage det her.

Ved denne Ordning blev alle Spørgsmaal løst af sig selv. Chefen for Kjøbenhavns Foesvar mod Søsideen maa da blive en permanent Fæstningskommandant paa Søen, ligesom der nu haves en permanent Fæstningskommandant paa Landjorden.

Hvorledes Ministeriet vil løse Opgaven kan jeg jo ikke sige, men en Forandring i de Eksisterende Forhold maa der ske, saafremt man vil undgaa en mulig Katastrophe.

Jeg er fuldstændig paa det rene med, at de uheldige Forhold, hvorunder Chefen for den flydende Defension i øjeblikket kan blive stillet i Krigstid, er vel kendt for Marinens øverste Autoriteter; der har været skrevet og talt tidt og ofte nok om det af mine Førgængere, uden at det er bleven bedre. Naar jeg alligevel her umiddelbart forinden min Tilbagetræden fra aktiv Tjeneste gentager disse Klager, er det med Haabet om at Udtalelserne fra en Mand, som ifølge Situationen for saa vidt taler uden direkte Interesse i Spørgsmaalet, maa kunne opnaa den Forbedring af Forholdene ved den flydende Defension som med faa Ord kan udtrykkes saaledes:

" Den flydende Defension paa Kjøbenhavns Rhed" maa i Fredstid svare mere til, hvad den skal være i Krigstid" en af vore største militære Kommandoer", end nu er Tilfældet.

sign. Scheller.

78.

Ved dette Tidspunkt, altsaa i Marts 1911 tror jeg at kunne sige, at vi er naaet til det laveste Punkt paa Defensionens Livs Kurve, og jeg vil haabe, at det gamle Ordsprog: det skal være galt, før det kan blive godt ogsaa maa komme til at gælde for Defensionens Vedkommende, der er i ethvert Tilfælde utvetydige Tegn paa, at der fra Administrationens Side er god Villie til at afhjælpe de Mangler, der kan afhjælpes indenfor de eksisterende økonomiske Rammer, og ^{det} de Forandringer, som betyder en Forbedring i Defensionens Virkeomraade som jeg skal have den Ære at gøre til Genstand for det andet Afsnit af mit Foredrag, tilligemed den Udvikling, som har fundet Sted, baseret paa Forhold, som man ikke forudsaa og ikke kunde ferudse i Begyndelsen af Aaret 1901.

Kjøbenhavn den 14^e November 1911.

J. Schultz

*Er overført
Selskabet
Hermann
Schultz.*

Mine Herrer.

For de ærede Medlemmers Skyld, som ikke var tilstede ved forrige Møde, finder jeg Anledning til at gentage, at Foredraget er af fortrolig Karakter, enkelte Afsnit er endda strengt fortrolige, hvilket D Herrer selv bedst kan bedømme.

I forrige Møde gjorde jeg rede for Udviklingen af Kjøbenhavns Søfront paa Basis af de Ønsker og Fordringer, som blev udtalt i Januar 1901 her i Søsløjtnant - Selskabet.

I Aften skal jeg som den afsluttende Del af mit Foredrag give en Oversigt over Udviklingen af Kjøbenhavns Søfront paa Grund af Forhold, som ikke var tilstede i 1901.

Et saadant Forhold er Skibs^{artilleriets}~~materiellets~~ fortsatte Udvikling i de sidste Tiaar og den deraf følgende forøgede Rækkeevne af Skytset. Medens alle Kommandør Kofoed - Hansens Betragtninger gaar ud fra en Bombardementsafstand af 18000 Alen eller 11000 m., er alle Betragtninger for den rekonstruerede Søbefæstning baserede paa en Bombardementsgrænse af 15000 m.

Denne Omstændighed har influeret paa to Forhold:

1/ Minespærringerne og 2/ Søbefæstningen Udvidelse til Køgebugt.

I. Minespærringerne.

Det er ganske lærerigt at se paa, hvor kort et Spænd af Tid, at Udviklingen kan revolutionere, vende op og ned paa det som engang var fastslaaet som urokkeligt.

Saaledes er det gaaet med Minespærringerne; i Kommandør Kofoed - Hansens 26 Siders Foredrag er de kun omtalt med 4 Linier; de ligger der, og man tænker ikke paa, at der skal ske nogen Forandring med dem.

Men kun 1 Aar efter sker den første Forandring, nemlig efter Defensionseskadren i 1901 og efter en i April 1901 nedsat Kommission, der skal tage Minespærringernes hurtigere Udlægning under Overvejelse, da der indstilledes, at Kongedybsspærringerne skulde opgives, dels for at forstærke de ydre Spærringer, med en 5 Linie,

da de eksisterende Linier under Defensionsøvelserne havde vist sig ikke at være effektive; dels for at gøre Farvandene mere sejlbare for Defensionens egne Skibe, idet disse, ^{hvis} saasomt de vare komne udenfor Kroneløbet straks skulde manøvrere for Minespærringer.

De blev opgivet og Defensionens Skibmateriel fik derved mere Luft.

Saa sker der ikke noget af Betydning, indtil den rekonstruerede Søbefæstning bliver vedtaget. Denne maatte nemlig nødvendigvis medføre en Omlægning af Minespærringerne, dels af Hensyn til Saltholmsflakfort, dels af Hensyn til Dragørfort. I den Anledning nedsatte Marineministeriet i Juni 1909 en Kommission for at tage dette Spørgsmaal under Overvejelse; den 29^e Januar 1910 indgav Kommissionen sin Betænkning, som i Hovedsagen gik ud paa følgende:

De Fordringer, som maa stilles til et Mineforsvar ved Kjøbenhavn, ere i Hovedsagen følgende:

- a) Vanskeliggørelsen af Fjendens Fremrykning paa Forterrainet.
- b) Forhindring af et Bombardement paa Hovedstaden.
- c) Afspærring af Løbene til og forbi Kjøbenhavn.
- d) Beskyttelse af Søforterne mod Angreb af Kampskibe paa nært Hold.

Endvidere maa fordrages, at

- e) Spærringerne skal i saa stor Udstrækning som mulig kunne effektivt forsvares fra Forterne saavel ved Dag som ved Nat.

Henset til, at Bombardementsgrænsen nu maa sættes til 15000 m., og at den yderste Grænse for Spærringernes Beliggenhed fra Forterne kan være 3000m., naar disse skal overtage Bevogtningen af dem, kommer Kommissionen til det Resultat, at de faste effektive Minespærringer ikke længer kan lægges ud til Bombardementsgrænsen fra Kjøbenhavn, men at Minespærringernes Opgaver maa løses paa to forskellige Maader, nemlig:

- 1) De faste effektive Minespærringer skal spærre for Adgangen til og forbi Kjøbenhavn, samt hindre Engagement paa klos Hold af Forterne.
- 2) Et Middel til Hindring af Bombardement fra Ydergrænsen skal fremskudte sporadiske Minespærringer være.

For at kunne naa dette Resultat med det Minemateriel, som er forhaanden, kommer Kommissionen da til følgende Resultat:

- a) Hollænderdybsspærringerne opgives.
- b) Nordre Spærringer flyttes ind til 2 - 3000 m. fra Middelgrund - Saltholmsflakfort med fremskudte sporadiske Spærringer i Forterrainet.
- c) Der anlægges en fast Minespærring udfor Dragørfort med fremskudte sporadiske Spærringer i Køge - Bugt.

Jeg er i det heldige Tilfælde at kunne meddele Ministeriets Resolution i Sagen, idet denne er kommen Defensionen ihænde igaar. At det ikke er sket før, er jo ganske naturligt; thi der var jo ikke Grund for Ministeriet til at tage Stilling til Spørgsmaalet, før Tiden var inde for dets Udførelse i Praksis; men da Ombygningen af Charlottenlundfortet til næste Aar vil være fuldendt, var Øjeblikket kommet for Ministeriet til at resolve. Ministeriet tiltræder Kommissionsbetænkningen med den Andring, at ogsaa Røse-spærringen opgives, naar Dragørspærringen er færdig.

Som D'Herrer vil se, er det en meget betydelig Forandring i Forholdene for Minespærringernes Vekømmende fra 1901 og til nu.

- Dengang havde vi:
- 2 Kongedybsspærringer
  - 2 Hollænderdybsspærringer
  - 1 Nordre Spærring og
  - 1 Drogden Spærring

Nu har vi kun 1 Nordspærring og 1 Sydspærring.

Om det nu bliver den endelige Ordning, er ikke let at si-ge. Der er jo kommet et nyt Element op - Undervandsbaadene - som ikke staar godt sammen med Minespærringer; det synes i ethvert Fald, som man i England har taget det Standpunkt, at man vil ikke have Minespærringer, hvor man har Undervandsbaade, eller rettere sagt - henset til Erfaringerne fra den russisk - japanske Krig - man vil ikke have sine egne Minespærringer der, hvor man bestemt ved, at man vil komme selv.

II. Søbefæstningens Udvidelse mod Syd.

Den blaa Cirkel som D Hr. ser tegnet paa Kortet 15000m Afstands Kurven fra Kongens Nytorv, Det ses, at den gaar tæt ned til 10 m Kurven i Køgebugts nordlige Del, saaledes at under alle Omstændigheder de tæt bebyggede Yderkvarterer omkring Valby samt Sundbyerne vil kunne være Genstand for et Bombardement fra Køge Bugt af de største eksisterende Skibe.

Af denne Grund - ogsaa for at modarbejde Udslibning af Tropper i den nordlige Del af Køge Bugt - er den sydlige Del af Kjøbenhavns Sydfront bleven anlagt. Den bestaar af

- 1) Dragørfort
- 2) Kongelunds batteri
- 3) Raagaards batteri
- 4) Avedørebatteri
- 5) Mosedebatteri

ad 1) Dragørfort har jeg omtalt i sidste Møde, saa det skal jeg ikke komme nærmere ind paa.

ad 2 og 4) Som det er D Hr. bekendt, ligger Avedørebatteriet tæt ved det Sted, hvor Vestenceinten ender. Det er bygget i 189 og bestaar af 8 Stk. 11" J.K., monterede til Kastning.

Da nu Bestemmelsen om Fløjforterne blev vedtaget, blev det bestemt, at det sydlige fremskudte Fort skulde være et omarmet Avedørebatteri, hvor 4 af de gamle J.K. skulde ombyttes med 4-29 c/m S. H. samtidig med, at Fortet skulde forbedres og forstærkes til Selvforsvar.

Da man gik igang med Detailarbejderne, viste det sig imidlertid, at de gamle Briske ikke var stærke nok til at kunne taale Skydning fra de ny Haubitser, og at Bekostningen ved Omdannelsen af Briskerne langt vilde overstige, hvad der var beregnet til Fortet.

Med de Midler, som kunde skaffes tilveje, kunde man imidlertid anbringe de 4 Haubitser i Kongelunds batteriet, der oprindeligt kun var projekteret som et Kystflankeringsfort paa den sydvestlige Pynt af Amager.

Alle de Myndigheder, som blev adspurgt i saa Henseende sluttete sig til Forslaget, og det er godkendt af Ministeren,

57

men man ønsker at indhente Rigedagens Samtykke, da Kongelundsbatte-
riet ikke umiddelbart har den Karakter af Fløjfort, som Bevillingen
er givet til.

Som Følge heraf vil Avedørebatteriet altsaa beholde sin
gamle Bstykning 8 - Stk. 11 " J.K., og Kongelunds batteriet vil bli-
ve armeret med de 4 - 29 c/m. S.H.

Kongelunds batteriet. I sin oprindelige Form er Kongelund-
batteriet et lukket Værk med to Facer mod Søen, adskilte ved en stor
Travers og en brudt Strube mod Land. Værket er omgivet af en vaad
Grav, der flankeres af 3 Copnierer af Piadejern for Rekylgeværer.

Armering: 4 - 75 L/30 h.S.K. i Feltlavet, men indrettet
til Voldskydning. Kanonerne ere indrettede til at flytte rundt paa
Facerne og paa Struben.

1 - 150 c/m. Projektør, der trækkes af en Dieselmotor.

Raagaards batteriet er et lukket Værk med Glacisformet
Brystværn og en flad Grav med permanent Pigtraadshegn, som kan be-
stryges frontalt fra et Fodfolksbanket. Det har to Facer med mel-
lemliggende Kapitaltravers, to afrunde Flanker og en Strube.

Armering. 4 - 15 c/m. 1.J.K. (2 fra Charlottenlund og 2
fra Kastrup).

Mosedede Batteri er et lavt Jordværk med glacisformet Bryt-
værn, samt flad Forgrav med Pigtraadshegn paa Flanker og Strubeli-
nie og med Facebrystværnet trukket helt frem til Klinten. Midt i
Batteriet paa Facen findes en stor Travers.

Armering 4 - 120 m/m. h.S.H. i Feltaffutage.

6 - 75 m/m. L/30 h.S.K.

Haubitserne have Standpladser dels bag den store Travers,
under Kastning, dels bag Brystværn paa Facen, saaledes at de kunne
anvendes til direkte Ild.

Af de to 75m/m. P.K., er to anbragte paa ^vhver Flanke, 2
paa Facen - 1 paa hver Side af Traversen.

2 - 90c/m. Projektører trukken af 1 - 30. H.K. Dieselmot-
tor.

6.

En Følge af, at Sydfronten er bleven dannet, er, at Kallebostrand er draget ind under Kjøbenhavns Søfront, og som Følge deraf maa den ogsaa benyttes i den Udstrækning, som Forholdene tillade.

Jeg skal give en kort Fremstilling af Kallebostrandsspørgsmaalet *historiske Udvikling:*

Hvor langt tilbage i Historien Spørgsmaalet om et Sejløb gennem Kallebostrand gaar ~~tilbage~~, har jeg ikke Rede paa; jeg kan kun sige, at saa længe jeg kan huske tilbage i Tiden, har det været fremme.

I militær Henseende faar det først Aktualitet fra 90'ernes Begyndelse, da Sagen bringes frem af Krigsministeriet, idet man fra Kallebostrand ønskede at tage Fyld til Bygningen af Middelfortet, og tillige ønskede man i Hæren, at Flaaden skulde deltage i Forsvaret af venstre Fløj af Fæstningen, som ved Vestenceintention var naaet ud til Køge Bugt, og til hvis Forsvar mod anfilerende Ild fra Skibe i Køge Bugt man kun havde anlagt Sværebatteriet.

Løbet gennem Kallebostrand havde da en Dybde af 6 - 7 Fod; ved den Fyldemasse, som skulde borttages, kunde man skaffe et Løb tilvejs paa 12 Fod, men Bundbredden var ikke mere end 70 Fod med 100 Fod i Drejene, samt en Svajeplass med 500' Bredder udenfor Strandgaard.

Denne Løsning kunde ikke tilfredsstille de sømilitære Forordringer, naar man ønskede, at f. Eks. Skibe af Heklatypen skulde passere Løbet med nogenlunde Lethed, og da der ogsaa kom andre Interesser op, nedsattes der i 1892 en stor Kommission, hvori alle civile og militære Interesser var interesserede. Den afgav sin Betænkning i Juli 1893, som gik ud paa, at der skulde tilvejebringes et Løb paa 15 Fods Dybde, 70 - 200 Fods Bredder og en noget større Svajeplass end i det forrige Forslag. Løbet fulgte samme Retning som sidst, det naturlige Løb, vestlig og tæt ind til Strandgaard.

For at kunne gaa med til dette Forslag fordrerede Marineministeriet en befæstet Torpedobaadshavn ved Strandgaard, og da Hænderstanden ogsaa stillede store Forordringer, blev der ikke gjort noget ved Sagen.

7.

Imidlertid forandrede Forholdene sig efterhaanden meget i Kjøbenhavns Havn; den udvides mod Syd og der paatænkes store Landvindinger; men ved disse Foranstaltninger maatte Strømforholdene blive saaledes i Havnen, at den maatte reguleres, og Havnevesenet fremkommer da med et Forslag i 1899, som gaar ud paa at lægge en Dæmning tværs over Kallebostrand med to Sluser, en til 12' Dybde og 200' Længde, og en til 24' Dybde og 400' Længde, samt et Løb der skulde anlægges med 20' Dybde i lige Linie fra Sluserne til Mursandskysten i Sorte Rende og derfra mod Syd ud i Køge Bugt.

Imod dette Projekt indvendtes fra Marinens Side, at det ikke saa godt lod sig forsvare som det tidligere projekterede Løb, og at der under alle Omstændigheder maatte fordres opstillet Artilleri paa Dæmningen.

Paa Grund af Bekostningsforholdene blev Udførelsen af dette Projekt i sin Helhed skudt ud til en uvis Fremtid, hvorimod Dæmningen og den lille Sluse med 12' paa Tærskelen blev bygget i 1902 - 03.

I December 1902 fremkom Havnekaptajnen med et Forslag, der gik ud paa at lave et Løb med 12' Dybgaaende og 100' Brøde i Bunden, og som skulde følge det oprindelige projekterede Løb; isærlig derfor Svajerum blev Bredden i Drejens gjort større.

Dette Løb blev saa skaffet til Veje i Aarene 1903 - 06, blot med den Forskel, at der kun er 12' fra Havnen til Slusen, medens der fra Slusen og sydefter kun kan regnes paa 10' (3 m.)

Men det 20' ^{Løb} er ikke opgivet; det er et Løb in being.

Dybdeforholdene er med andre Ord nu saadanne, at alle vore Torpedobaade og Minekraner kan passere Kalleboerne, ja selv "Lossen" gjorde i Sommer, under Kaptajn Rothes Kommando, det Kunststykke at slippe igennem, men rigtignok kun fordi der var 1' Højvande.

I Sommer er der bleven etableret Krigsfyrlinier fra Slusen og sydefter, saaledes at Løbet kan befærdes om Natten.

Naar jeg har sagt, at Torpedobaadene altid kan befærde Kalleboerne, er der dog en lille Hage ved det, idet de 6 ny Baade er 5' for lange til Slusen; men det er da endelig ingen større Ulykke, end at den kan afhjælpes ved at gøre Slusen længere.

Vinterbesætning paa Forterne

Til Slut skal jeg om Søfrontens Udvikling i de sidste 10 Aar kun anføre, at efter Forsvarslovens Vedtagelse er Vinterbesætningen betydelig forøget, fra o: 300 til o: 800 Mand, saaledes at der altid er tilstrækkeligt Mandskab til at besætte en Del af Skytset, hvorved man haaber at være istand til at imødegaa en Overrumpling, i ethvert Tilfælde af en mindre Styrke.

Overblik over Udviklingen.

Vil man i korte Træk tegne den Udvikling, som Kjøbenhavns Søfront har undergaaet i de sidste 10 Aar, vil Billedet blive saaledes:

I. Nordfronten.

1) Nordfrontens Artilleri forøget med:

22 Stk. 29 c/m. Haubitser

8 " 12 c/m. P.K.

" 75 m/m. P.K.

og bergsvet 4 - 35 c/m. K.

2) Røgfrit Krudt indført op til det 30 c/m. Skyts

3) Projektsrernes Kraft forøget ved de 90c/m. Projektsrers Erstatning med 150 c/m.

4) De faste Minespærringers Evne til Hindring af et Bombardement opgivet og overtaget af sporadiske, ikke beherskede Minespærringer, hvorved deres Farlighed for Forsvaret er forøget.

II Østfronten.

længere

Østfronten rykket mod Øst fra Hollænderdybet til Østsiden af Saltholmen.

III Sydfronten.

Skabelsen af en ny Front, til Afværgelse af Bombardement fra Køge Bugt.

Ved Sydfrontens Dannelse er Kalleboerne indgaaet som et Led i Fæstningen, som betinger dets Anvendelse saavel ved Angreb som ved Udfald.

Spørger man nu, om Kjøbenhavns Søfront er istand til at løse den Opgave, paa hvis Løsning den er dannet: nemlig at forhindre et Bombardement af Kjøbenhavn fra Søiden, maa man i dens nuværende Skikkelse svare et absolut nej, saafremt det drejer sig om et regulært fremført Angreb med Byens Bombardement som Formaal. Men den nuværende Søfront maa paa den anden Side siges at være en absolut Hindring for et frugtbringende Udfald af en Demonstration mod Kjøbenhavn af en mindre Styrke Panserskibe eller ubeskyttede Krydsere.

Men naar man ser paa den Forbedring, som Kjøbenhavns Søfront har faaet i de sidste Tiaar, er jo Haabet ^{umiddelbart} ikke ladet ude fra, at den i de næste Tiaar kan faa den Forbedring, som skal til for at gøre den istand til fuldtud at løse sin Opgave: At forhindre et Bombardement af Byen fra Søiden.

Thi Grundvolden er god; selv om det er bygget paa Sand, saa er dette kantet af god nordisk Granit, og det skal der mange Træffere til for at faa ødelagt.

Det er Toppen, der er svag: nemlig Middelgrundsfortets langsaamskydende ubeskyttede Kanoner. Men lad os f. Eks. sige, at det nuværende Charlottenlundfort og Saltholmsflakfort beholdtes i deres nuværende Skikkelse, hvorimod Middelgrundsfortets 5 - 30 c/m K., blev ombyttet med 5 - Dobbelttaarne med største Skyts, vilde Søfronten være et godt Skridt nærmere til Løsningen af sin Opgave, og det var da endelig ikke uoverkommeligt.

Der staar nu kun tilbage for mig at omtale to Forhold som den udvidede Søbefæstning har ført med sig, hvoraf det ene er, at

Drogden - Hollænderdybet, den direkte og mest benyttede Færdselsaaere mellem Nordøen og Østerøen, nu gaar gennem Kjøbenhavns Søfront.

Der er her skabt en ret onestaaende Situation, idet der i Øjeblikket kun findes et andet Sted i Verden, hvor en af de store Samfærdselsaarer gaar gennem en Fæstning, nemlig Dardanellerne, medens der om et Par Aar vil komme et Tilfælde til, Panamakanalen; der er blot den Forskel, at medens de to andre Samfærdselsveje Befæstelse er internationalt anerkendt, er dette ikke Tilfældet her. At det under Forhold, hvor vi er i Krig ikke vil frembyde Vanskeligheder for os, nærer jeg ikke Tvivl om, thi vi har endnu Højhedsret

over vore Farvande, derimod vil det nok kunne have sin Gens under urolige politiske Forhold, hvor man gerne vilde lukke sin Fæstning, hvilket Øresundstraktaten mulig kan være en Hinder for.

Jeg sagde, at vi endnu havde Højhedsret over danske Farvande, thi det maa uforstaaende ellers betvivle, naar man ser de danske Gennemsejlingsfarvande kaldt internationale ovenikøbet af en forhenværende dansk Søofficer, nuværende Professor V Hovgaard, dels i store fremmede Tidsskrifter, dels i selve den danske Marines statsunderstøttede Fagskrift. At det er fejlt at kalde Drogden - Hollænderdybet et internationalt Farvand, er jeg personlig ikke i Tvivl om; men for at Beviset herfor kan have mere Vægt, har jeg anmodet en af Søløjtnant - Selskabets Medlemmer, som er Specialist paa det Omraade, nemlig Kommandør Schoustrup om at gøre nærmere Rede for dette Forhold, som er af overordentlig Betydning for hele Søfrontens Værdi; thi hvis Farvandet virkelig var internationalt, kunde de andre Magter jo komme og sige: væk med Eders ny Fæstningsanlæg, Passagen skal være fri.

Jeg sagde, at Drogden - Hollænderdybets Indlemmelse i Kjøbenhavns Søfront kan forhindre os i under urolige politiske Forhold at stoppe Færdsløsen gennem Søfronten. Der er dog en Mulighed for, at dette kan gøres, saafremt man er istand til at henvise Passagen til Flinterenden; og dette kan mulig ske, saafremt der paa dansk Territorium kan anvises en Passage med samme Dybgaaende som i Flinterenden. Jeg ved, at de Myndigheder, hvorunder denne Sag sorterer har deres Opmærksomhed henvendt paa den, og man maa haabe, at det maa lykkes at ordne denne Sag paa tilfredsstillende Maade for Søfronten, paa samme Maade som det skete i 1901, da ifølge Kundgørelse af 28^e Februar s.A. Begrebet Kjøbenhavns Rhed blev udviddet, saaledes at det kom til at omfatte Kongedybet, og Adgang dertil blev forbudt fremmede Krigsskibe uden forudgaaende Anmeldelse eller i Nøds-tilfælde, en Bestemmelse som i høj Grad bidrog til at formindske Angstelsen for overraskende Angreb paa Søforterne.

Danske og svenske militære Interessesfærers Sammenstød.

Saa kommer jeg endelig til det andet og sidste af de to førnævnte Forhold, og det er, at ved Østfrontens Forlæggelse til Østsiden af Saltholmen, og ved den forøgede Bombardementsgrænse er

11.

de danske og svenske militærpolitiske Interessesfærer rykkede ind paa Livet af hinanden. En Fjende, som vil føre et Angreb paa Kjøbenhavns Søfront gæsten for Linien N - S, kan saa at sige ikke foretage dette uden at passere over eller, under visse Forhold, fra selve det svenske S^{ter}itorium.

Naar man ser nøje paa dette Forhold, kan det ikke andet end at falde een stærkt i Øjnene, hvor fordelagtig en defensiv Alliance med Sverrig vilde være, selv om Sverrig ikke ofrede noget af Betydning i Retning af Fæstninger eller andet Forsvar ved Sundet.

Kan det danske Forsvars flydende Materiel bevæge sig overalt i Sundet fra Kullen til Stevns, vil det kunne optage Kampen med en fremtrængende Fjende paa de for det gunstigste Steder, nemlig ved de smalle Tilgange, hvortil Minespærringen forlægges, og Undervandsbaade har frit *jeu* i hele Sundet.

Imod Syd lukkes saavel Drogden som Flinterenden med Spærringer, og Torpedo - og Undervandsbaade har en sikker Udfaldsport fra Kallebostrand.

Det eneste, der maatte til, var det Fort paa Saltholmens Sydside, som jeg i mit første Foredrag omtalte var foreslaaet i Foredraget her for 10 Aar siden.

D'Her. vil se, at man, med Udgangspunkt fra vor nuværende Forsvarsmidlers bedste Udnyttelse, kommer til samme Resultat som mange andre ad andre Veje er kommen til, nemlig et skandinavisk Neutralitets - eller Forsvarsforbund.

Det er Udlændingene, som Gang paa Gang raaber til de skandinaviske Folk om at slutte sig sammen.

Jeg skal blot minde om, hvor højt Røsterne lød for nogle Aar siden om et Forsvarsforbund mellem Smaastaterne, hvorved der særligt tænkes paa Holland og Belgien og de tre nordiske Riger.

I den sidste Tid har disse Røster faaet fastere Form og samler sig mere om en skandinavisk Alliance.

I Begyndelsen af dette Aar skriver saaledes den bekendte og militær engelske Forfatter Gerard Fiennes i en Artikel i **Newel Leagues ^{nu} Annal** om Betydningen af en Sammenlutning i defensiv Henseende af de tre nordeuropæiske Folkeslag.

I Sommer skrev den kendte engelske Folkeretsforfatter

12

Westlaque i den norske Aftenpost, at en Sammenslutning af de tre skandinaviske Lande næsten kunde blive en Faktor af første Rang af Spørgsmaalet om Fredens Oprettelse i Europas nordre Halvdel. En Hjerteunion eller i Nødsfald en Haandens Union maatte nu ikke mere være utænkkelig. Integritetstraktaten af 1907 kunde ikke mere have Betydning for Norge. En bedre Garanti vilde en skandinavisk Alliance være.

I Sommer har Sønnen af Nordens største Tanker i vor Tid - alder, Sigurd Ibsen, i Nationaltidende skrevet om det samme Emne, og gjort sig til Talsmand for det nordiske Neutralitetsforbund.

I det civile Liv arbejdes trods alt med god Villie og godt Resultat paa at samle de nordiske Riger sammen, hvor Forholdene gør det ønskelige f. Eks. paa retslige Omraader/

Jeg skal nævne et bestemt Eksempel; der afholdtes i Foraaet en Søfartskonference i Bryssel, hvor de tre nordiske Riger opnaede at faa samme Indflydelse som en Stormagt ved at optræde i Fællesskab.

Set fra militærisk Standpunkt er der ogsaa vægtige Grunde, der taler for det; var det ikke paa Tiden at gøre Skridt for at faa Tanken realiseret.

Et saadant Forbund vilde nationalt og militært set være en stor Fordel, i ethvert Tilfælde vil det bringe den Fordel at fri Nationen fra Tvivlen om, hvorvidt det skal slutte sig til den ene eller anden af de to store rivaliserende mellemeuropæiske Magter. —

Ja mine Herrer hermed skal jeg afslutte dette Foredrag om Udviklingen af Kjøbenhavns Søfront i de sidste 10 Aar; det er jo kun Udviklingen i de store Træk, jeg har kunnet give; Detailler har jeg ikke kunnet inkludere mig paa, skønt der er mange der har stor Interesse. Men jeg haaber at det ogsaa engang imellem kan have sin Interesse at trække Hovedlinierne op.

Det har ikke været et ubetinget behageligt Hverv at give en Oversigt over Udviklingen af Kjøbenhavns Søfront i de sidste 10 Aar, thi det er jo ikke alle Forhold, der er lige glædelige. Jeg har bestrebt mig for at sige Sandheden, the truth and only the truth, saavidt som et Menneske ser sig istand til at se Sandheden.

3. 13.

Det Hovedresultat, jeg kommer til er, at er Forholdene paa Kjøbenhavns Søfront end ikke fortrinlige, saa er det heller ikke fortvivlede, navnlig ikke saa fortvivlede som de har været, og med lidt moderne beskyttet søært Artilleri og navnlig med en Alliance med vore nordiske Stammefrønder vil der kunne leveres et kraftigt Forsvar paa Kjøbenhavns Søfront, naar blot Personellet, der skal betjene det faste saavel som alt flydende Materiel er besjælet af den rette Aand.

Men det er der jo ingen Grund til at tro, at det ikke skulde blive Tilfaeldet.

Kjøbenhavns Søfront omspænder jo nu Kongedybet og en Del af Køge Bugt, og der har Iver Hvitfeldt Niels Juul, Olfert Fischer og dens Mænd i tidligere Tid vist, hvorledes danske Mænd skal slaas og ofre sig i rette Øjeblik.

Maa jeg da slutte dette Foredrag med at udtale Haabet om, at skulde Begivenhederne føre med sig, at der endnu engang skal udkæmpes en Kamp paa Kjøbenhavns Søfront, at den da maa blive udkæmpet paa en Maade, som er Traditionen tro, - og med fuld Sejr for de danske Vaaben.

Kjøbenhavn d. 28. November 1911.
J. Schultz

KJØBENHAVNS SØFRONT

I DET SIDSTE TIAAR.

FOREDRAG HOLDT I SØELIEUTENANT SELSKABET

AF

KOMMANDØR J. H. SCHULTZ

14 + 28 NOVEMBER 1911.

Kommandør Schultz

Paabegyndt d. 28 Okt 1911.

Kjøbenhavns Søfront

i

det sidste tiaar.

Mine Herrer !

Inden jeg begynder paa selve Foredraget vil jeg gerne give en kort Redegørelse for, hvorfor det har faaet den Form, som det har.

Mange af de tilstedeværende her kender den Situation, hvor man sidder stille og fredeligt paa sit Kontor, da det banker paa Døren og ind træder vor højtærede Formand og siger paa den affableste Maade: " Det skulde vel ikke være et lille Foredrag."

Man svarer Formanden at det er aldeles umuligt; man har et Arbejde, der skal være færdigt inden Foraaret dertil kommer Selskabeligheden o.s.v., hvortil han svarer: det kan saa godt vente til Efteraaret. Saa siger man jo, for at slippe af med ham, idet man tænker, at man kan være død eller begravet eller til Søs til den Tid, eller være forhindret paa mange Maader, og man bliver enig om det Emne, der skal være Genstand for Foredraget. Saa trykker man hinandens Hænder til Farvel, og tænker i sit stille Sind: Den klarede Du godt, og saa gaar Formanden, og man glemmer efterhaanden Løftet, indtil den Dag Eskadren stryger Kommando; da det atter banker paa Døren, og Formanden træder ind med sit mest skalkagtige Ansigt og spørger: Til hvilken Dag han maa ansætte det lovede Foredrag

Saa sidder man i Saksen, og jeg sad ualmindelig haardt i det denne Gang, thi det Emne, som jeg efter Aftale med Formanden havde valgt, nemlig Kjøbenhavns ny Søbefæstning, gaar Kaptajn Lomholdt hen og holder som et fælles Foredrag for Land- og Søofficerer i Officersforeningen i afvigte Vinter. Der var saa mange Søofficerer tilstede ved dette Foredrag, at det vilde være urimeligt at holde det om igen.

Defensionsøvelser har der ikke været afholdt i flere Aar, og de aarlige Fællesøvelser giver ikke Stof til en Aftens Foredrag.

Saa huskede jeg paa, at der her i Selskabet for ti aar siden var holdt et Foredrag af den daværende Stabschef ved Defensionen, Kommandør Kofoed-Hansen, et Foredrag der vagte megen Opsigt, og som endte med at fremsætte de Fordringer, der maatte stilles til et ordentligt Forsvar af Kjøbenhavns Søsides. I dette Foredrag fandt jeg min Redningsplanke, idet der da laa en naturlig Opgave for mig at give en Fremstilling af, hvorledes de Fordringer, som blev fremsat af Kommandør Kofoed-Hansen, var bleven tilfredsstillede, eller med andre Ord, hvorledes Kjøbenhavns Søfront havde udviklet sig i de sidste 10 Aar. Situationen

var saaledes reddet for mig, men det kommer til at gaa udover D'Hr; thi havde Kaptajn Lomholdt ikke holdt sit Foredrag, kunde jeg have endt mit paa en Aften; nu skal D'Hr. døje mig i to Aftener.

Det er en Selvfølge, at det kun er med det Forbehold, at Foredraget er fortroligt, at Ministeriet har givet sit Samtykke til dets Afholdelse, og at enkelte Afsnit hører ind under Begrebet "strengt fortroligt," hvilke vil D'Hr. bedst selv kunne dømme.

Jeg kan naturligvis ikke gentage hele Kommandør Kofoed-Hansens Foredrag, men skal her kun anføre de Konklusioner, som Foredragsholderen endte sit Foredrag med, og som lød saaledes:

Enhver vil derefter for sig kunne afgøre, hvad Forsvaret mangler, og hvad der er absolut nødvendigt, for at Forsvaret kan blive effectivt, og det var jo Formaalet for min Fremstilling at komme til Klarhed derover.

Skal jeg for min Part besvare de to Spørgsmaal, saa vil jeg sige, at vi mangler:

- 1) Et Forsvar af Saltholmen.
- 2) Forøgelse af det fremskudte Artilleri; særligt beskyttet Artilleri og særlig paa Nordfronten.
- 3) Flydende Materiel til Minespærringernes Forsvar.
- 4) Defensionsskibenes Udrustning til den ene af de særlige Opgaver, nemlig Deltagelsen i Minespærringernes Forsvar, og som absolut nødvendigt maa jeg anføre:

- 1) Anlæg af Værker paa Saltholmen, monteret med lettere Skyts det sydlige Værk tillige med 24 cm Skyts.

- 2) Anbringelse af Middelgrundsfortets svære Artilleri i lukkede Pansertaarne, og Omdannelse af Fortets Kanoner, saa at de blive mere hurtigskydende, og yderligere Forstærkning af Nordfrontens Artilleri - ved Anlæg af et Fort paa Landgrunden mod Nord eller i det mindste et virkelig stærkt Kystbatteri ved Hvidøre.

- 3) Omdannelse, Omarmning og Forøgelse af Patrouille- og Bevogtningsmateriellet i en saadan Udstrækning, at det altid vil kunne møde Angreb paa Minespærringerne med 50- 60 Stk. hurtigskydende Skyts af fra 120 - 47 mm Kaliber, og at det særligt udvikles i Retning af Fartøjer af lignende Størrelse som vore nuværende 5 Kanonbaade med et til Spærringerne passende Dybgaaende og med ikke større Fart end 10 Knob.

- 4) 4-5 Defensionsskibes - ældre Kampskibes- Forsyning med moderne let Artilleri og Torpedonet, saa de om Natten kan posteres til Spærringernes Forsvar.

Jeg skal nu gennemgaa, hvorledes det er gaaet med de her nævnte Punkter, idet jeg finder det praktisk at dele dem i de 2 Hovedafdelinger, hvor de naturligt hører hjemme, nemlig: Søbefæstningen og Marinen.

Søbefæstningen.

Der er i Kommandør Kofoed-Hansens Fordringer 2 Hovedpunkter:

- 1) Saltholms Forsvar og
- 2) Forstærkningen af Nordfrontens Artilleri.

ad.1 Saltholmens Forsvar.

Kun faa aar efter de her fremsatte Anskuelser, blev de første Skridt gjort til Inddragelsen af Saltholmen i Københavns Forsvar mod Søside.

I Foraaret 1904, ved den russiske japanske Krigs Udbrud, blev de saakaldte Madsenske Skanser anlagt paa Øen, samtidig med Barakkebatteriet paa Øens N.V. Spids. Sidstnævnte bestaar af 2 47 mm L/44 P.K. opstillede paa en Platform; desuden er Batteriet forsynet med en 90 c/m Projektør, der trækkes af en Dampmobil.

Batteriets Besætning er 84 Mand.

Dernæst er i Aaret 1911 tilkommet Saltholmsbatteri, midt paa Øens Vestsiden.

Batteriet er et lukket Værk med glacisformet Brystværn, og en flad Grav med permanent Pigtraadshegn, som kan bestryges frontalt. Grundridset er to paralleltløbende Linier med Front henholdsvis mod Øst og Vest og med en fælles Midtertravers.

Armeringen bestaar af 2 - 75 m/m P K. L/50 opstillede paa Fløjene. Imellem Kanonstandpladserne er beregnet Anbringelse af 8 Stk. Rekylgøveværer.

Paa Traversen imellem Kanonerne er anbragt 1 - 90 c/m Projektør trukket af en Dieselmotor.

Besætningen 50 Mand anbringes i en Barakke af armeret Beton vest for Traversen.- Værket forventes afleveret omkring Nytaar.

Foruden de nævnte Anlæg er Øen ved den ny Forsvarsordning fuldstændig inddraget under Forsvaret idet den under Sikringsstyrkens Formering beregnes et Kompagni Fodfolk til Øens Forsvar, og under Mobilisering $\frac{1}{2}$ Bataillon Fodfolk, 20 Ryttere.

Til Støtte af Fodfolksforsvaret er i Øens N.V. Hjørne forberedt et saakaldt forstærket Afsnit til hvis Forsvar der raades over 2 - toløbende 8 m/m Mitrail-leuser, 4 Rekylgøveværer og 2 75m/m Feltkanoner.

I begge Tilfælde er Styrkerne underlagt Kjøbenhavns Søfront.

En Vanskelighed ved Forsvaret er Vandforsyningen- forresten ogsaa for Angrebet. Som Forholdende er for Øjeblikket, maa alt Drikkevandet føres til Øen.

Det Fort paa Øens Sydside med 24 c/m Kanoner, som Kommandør Kofoed-Hansen ønskede, er ikke kommet, men det maa vel siges at være delvis erstattet af det tilkomne Dragørfort, som jeg derfor skal omtale her.

Dragørfortet bestaar af en Fortkerne med omliggende vaad Grav med 2m Vanddybde og Bølgebryder, der bagud danner, en lille Havn. Kernen har to Facer og to korte Flanker.

Venstre Face har Front mod Syd til Øst og højre Faces yderste Skudretning kan bære langs Amagers Sydkyst.- Venstre Flanke er paa en Del af den trukket noget tilbage, saa dens Hovedskudretning er mod retv. O.N.O., saaledes at Kanonerne kunne skyde oplangs Amagers Østkyst og over Minefeltet.

<u>Armering:</u>	4 Stk. - 35,5 c/m	Charlottenlund Kalkbrænderi
	4 " 17 c/m	Middelgrunden
	2 " 12 c/m	P.K.
	2 " 75 m/m	" L/50
	4 " 75 m/m	Feltskyts
	4 - pansrede Maalestationer	
	hvoraf 1 til Søminevæsenet	
	3 - 150 c/m Projektører.	

Det er ikke min Hensigt i mit Foredrag at komme ind paa en Kritik af det foreliggende Materiel, men jeg kan rigtignok ikke afholde mig fra at komme med en Bemærkning til den af Kaptajn Lomholdt i hans Foredrag i Officersforeningen fremsatte Udtalelse om Dragørfortets Armering, idet han sagde: "De 35 c/m Kanoner maa siges at være skikket til at løse den Opgave, der er stillet til dem at forsvare Farvandet Syd for Amager." Jeg kan slet ikke dele den Opfattelse, jeg finder de Kanoner, som staar ubeskyttede og kun kan skyde et Skud c: hver 10' Minut for aldeles uskikkede til at løse den Opgave, som er stillet dem, og det er mig stadig en Gaade, at man vil spille de Penge, som anvendes til deres Transport og Affutagernes Ændring. Hvis Fortet nogensinde skulde blive angrebet af en fjendtlig Eskadre, vil de 4 Kanoner vistnok være demolerede, inden de faar Tid til at affyre 4 Skud.- Der er vistnok baade Politik og andre, Sagen, uvedkommende Ting med i Spillet ved de 4 gamle Kanoners Opstilling paa det ny Fort, men jeg tror, det vilde være heldigere om man lod alt det fare og ordnede Sagerne efter deres eget Formaal.

Kommandør Kofoed - Hansen anbefaler Forstærkningen af Nordfrontens Ild under tre Former:

- 1) Forøgelse af Kanonantallet
- 2) " " Skudhastigheden og
- 3) Beskyttelse af de enkelte Kanoner.

ad 1) Den første Fordring er bleven opfyldt, paa følgende Maade:

Saltholmsflakfort
 Charlottenlundfort forstærket.
 Taarbækfort.
 Sundsørebatteri.

Saltholmsflakfort bestaar af en Fortkærne med omliggende 9' dyb vaad Grav, begrænset af en Bølgebryder som bagud danner en Havn.

Kærnen har to Facer saaledes beliggende, at venstre Faces yderste Skudretning gaar c. 5° Syd for Middelgrundsfortet og højre Faces Skudretning i misv. N.

<u>Armering.</u>	6 Stk.	29 c/m S.H.	(NV) paa højre ³ og ³ Face
	6 "	21 c/m K.	" "
	4 "	12 c/m P.K.	L/40 2 paa hver Fløj
	4 "	75m/m P.K.	L/50
	4 "	150c/m	Projektører

<u>Charlottenlundfort</u>	12 Stk.	29 c/m J.H.
	4 "	17 c/m S.K. m/93
	4 "	12 c/m P.K. L/45
	4 "	9 c/m S.K. m/1876
	2 "	75 m/m L/28 m/94
	3 "	150 c/m Projektører.

Taarbækfort 4 Stk. 29 c/m J.H.
 det øvrige har ikke Interesse for Forsvaret paa Søen.

<u>Sundsørebatteriet</u>	2 Stk.	47 m/m P.K. L/44
	1 "	90 c/m Projektør.

Ser man paa Sagen i de store Træk viser det sig, at Nordfronten er blevet forøget med:

	22 Stk.	29 c/m Haubitser
	6 "	21 c/m K.
	8 "	12 c/m P.K.
og bleven berøvet	4 "	35 c/m K., hvoraf de to paa

Kalkbrønderiet i forvejen ikke gjorde megen Gavn, og 4 Stk. 17 c/m Kanoner er flyttet fra Middelgrundsfortet til Charlottenlundfort.

Hvormegen Værdi denne Forøgelse af 22 Stk. 29 c/m Haubitser har, er meget vanskelig at sige; saavidt mig bekendt foreligger der ikke et eneste bekendt Tilfælde, hvor et moderne Skib under Gang er blevet ukampdygtiggjort ved vertikal Ild; men der er mange, der nærer en fanatisk Tillid til dens Virkning. (Italienerne, Englændere, Danske.)

Jeg har haft en Anke mod Haubitsernes Anvendelse ved Kjøbenhavns Søfront, og det er de fleste Haubitseres store Afstand fra det sandsynligste Angrebsfelt - mellem Hveen og N.O. af Fæstningen - idet de derved mange Dage af Aaret vil være ude af Stand til at se Fjenden. Men efter at jeg den 13' f. M. har set en Skydning fra Charlottenlundfort, der blev ledet fra Middelgrundsfort med et særdeles smukt Resultat, maa jeg indrømme, at det syntes som om man kan komme udover den Vanskelighed.

ad 2) Hvad angaar den anden Fordring til Artilleriets Forstærkning paa Nordfronten: Forøgelsen af Skudhastigheden er der kun sket den Forandring, at alle Kanonerne har faaet røgfrit Krudt. Det er naturligvis noget, men langt fra tilstrækkelig.

ad 3) Endelig hvad Beskyttelse angaar, er der ikke sket noget som helst siden 1901.

Det eneste Skyts paa Nordfronten, som nogenlunde tilfredsstillende Fordringerne til Skudhastighed og Beskyttelse ere de 6 Stk. 21 c/m. som ere forsynede med Halvskjolde, af Befors Specialstaal der i Fronten have en Tykkelse af 250m/m og i det hele taget er denne side af Sagen Søbefæstningens svage Punkt. Det er ikke fordi de Sagkyndige paa dette Omraade har manglet Forstaaelse af dette Spørgsmaals Betydning; i Januar 1909 har Chefen for Søbefæstningen Oberst Meyer og hans Næstkommanderende Oberstløjtnant Rantzau til Krigsministeriet indgivet en Udtalelse i dette Spørgsmaal, som ikke læder nogen Tvivl tilbage om deres Mening om Sagen, men der blev ikke taget Hensyn dertil.

Man faar det Indtryk, at de ledende Personer i Landetaten ved den endelige Afgørelse af Rekonstruktionen af Kjøbenhavns Søbefæstning ved Forsvarslovens Vedtagelse ikke har haft den rette Forstaaelse af, hvad der skal til for at slaaes med Panserskibe.

Til Slut skal jeg om Spørgsmaalet Nordfrontens Artilleristiske Forstærkning kun bemærke, at det af Kommandør Kofoed - Hansen anbefalede Stubfort ikke er blevet til noget - man fristes til at sige - som sædvanlig. Man fristes til at spørge: Hvad har dog det ulykkelige Stubfort gjort de usynlige Styrere af Verdensbegivenhederne, siden det har saa haard en Skæbne.

Fra Aaret 1744, da Grev Danneskjold Samsøe angav Plads for 6 Batterier paa begge Sider af Kroneløbet ned gennem Tiderne er der af alle dertil nedsatte Kommisioner om Ændringer af Kjøbenhavns Forsvar mod Søsiden udtalt Ønskeligheden eller Nødvendigheden af et Stubfort, og endnu den 6' Januar 1909 skriver Chefen for Søbefæstningen i det ovenomtalte Indlæg: -- "Det maa beklages, at det af økonomiske Hensyn er blevet anset for nødvendigt at give Afkald paa at opføre det i tidligere Forslag anførte Panserfort paa Stubbegrunden.

Erfaringen viser, at der i vore Farvande kan indtræde lange Perioder med Taage og diset Luft, der, naar nogle Middagstimer undtages, vil hindre baade Charlottenlundbatteriet og de indre Forter i at understøtte Middelgrundsfortet, der da kan komme til at optræde isoleret og let blive overvældet af Fjendens Ild, saaledes som det gentagne Gange har vist sig ved Øvelser i Forbindelse med Flaaden. Et Fort paa Stubbegrunden i 3000 m Afstand fra Middelgrundsfortet vilde i denne ligesom i andre Situationer være en uvurderlig Støtte for Middelgrundsfortet, og det vilde derhos være ganske særligt egnet til at modvirke et Forsøg paa at forcere Indsejlingen til Kjøbenhavn.

Vi kan ganske slutte os til den Hærens Tilforordnede fremsatte Betragtning, at Forsvaret væsentligt bør baseres paa Haubitsilden, bl. a. fordi den her indslaaende Vej er den eneste, hvorved en lille Stat i Længden kan følge med i Udviklingen uden Overbebyrdelse af sine finansielle Hjælpekilder. Paa den anden Side maa det dog fremhæves, at Haubitserne ikke kan løse alle Opgaver; de maa nødvendigvis have et Supplement i et passende Antal svære, panserbrydende Fladbaneaner. Af saadanne paaregnes der paa den vigtige Nordfront kun de nuværende 5 Stk. 30½ c/m Kanoner paa Middelgrundsfortet, hvis Skjolde tænkes forstærkede saaledes, at de kan modstaa Beskydning af 15 c/m Kanoner.

I og for sig vilde 5 - 30½ c/m Kanoner ikke være nogen ringe Støtte for Nordfronten, hvis de var jævnbyrdige med Skibenes tilsvarende Kanoner; men dette kan Middelgrundsfortets 30½ c/m Kanoner desværre ikke siges at være, dels med tidssvarende Ammunition og stærkere Skjolde, thi de skyder kun meget langsomt i Sammenligning med Skibenes Kanoner og staar i Henseende til Beskyttelse langt tilbage for disse.

Det vilde derfor have været ønskeligt, om der i Forslaget havde været optaget en Forøgelse af de svære panserbrydende Kanoner som vilde kunnet finde en særdeles god Plads paa et Stubbegrundsfort.

Den flydende Defension.

Gaar vi derefter over til selve den flydende Defension kan man desværre ikke sige, at Udviklingen har svaret til de Ønsker som blev fremsat i 1901.

Det er i det hele taget en mærkelig Skæbne som Institutionen "Den flydende Defension paa Kjøbenhavns Rhed" har haft; man kan ogsaa sige, at den er en levende Illustration paa den gamle Livsregel, at Livet former sig som Bølgebevægelser med Bølgetoppe og Bølgedale.

For alle de ærede Medlemmer, der kan huske "Den flydende Defensions" Fremkomst, vil det sikkert staa klart i Erindringen, hvilken Glans der stod om den i de første 10 Aar af dens Liv.

I Modsætning til vor Farvandseskadrer, som ikke havde noget særligt oplyftende ved sig paa det Tidspunkt, stod Defensionenseskadrerne, der afholdtes hvert 3' Aar fra 1889 som Eskadrer, hvor der arbejdes med Liv og med Lyst, navnlig - hvad der dengang var noget nyt - hvor der arbejdes efter en bestemt forudlagt Plan.

Jeg tager vist næppe Fejl, naar jeg siger, at den Arbejdsmethode, som nu paa saa glimrende Maade effektueres i vore Farvandseskadrer, har sit Forbillede i Defensionseskadren, da den første Stabschef i de store Farvandseskadrer i flere Aar havde været Adjutant og Flagkaptajn ved Defensionen; Skal man nævne nogen enkelt Mand, som kan kaldes Skaberen her hjemme af det organiserede Eskadreøvelser, saa er det nu afskediget Kortreadmiral Francis Lund.

Men saa kom Systemskiftet, og dermed var Defensionens gode Dage forbi. Alt Kraft blev sat paa Farvandseskadren, og medens Defensionseskadren fra 1889 - 1901 havde haft deres bestemte faste Form, med Virksomhed hvert 3' Aar, med Defensionschefen som Eskadrechef, blev Forholdene efter 1901 vaklende og vekslende. Jeg skal give en kort Fremstilling af Defensionseskadrens Organisation i Aarene 1889 - 1901.

1889. Defensionschefen, en Kortreadmiral, hejser sit Flag som Eskadrechef for Defensionsskibene fra 2' Juni - 13' August, hvorefter Minespærringsmateriellet støder til og den samlede Eskadre stryger Kommando den 30. Septemper.

1892. Defensionsskibene er paa selvstændigt Togt til 5' August hvorefter Defensionschefen har sit Flag hejst i "Odin" for hele Defensionseskadren.

Der oprettes en Post som Stationschef i Lynettehavnen.

1895

1898

1901

Som i 1892 blot med den Forskel, at Defensionschefens Flag er hejst i en Kanonbaad (Guldborgsund eller Grønsund) for alle 5 Eskadrer.

Materiellet bestaar af:

- 2 Defensionskibe
- 3 - 5 Kanonbaade
- 13 - 16 Torpedobaade eller Patrouillebaade

Øvelsesperioden er 7 Uger.

1903 Chefen for den flydende Defension er samtidig Chef for en Krydsereskadre (Valkyrien, Gejser, Hejmdal og 8 Torpedobaade) Flaget er hejst i Valkyrien fra 3' August til 27' September.

Defensionsmateriellet er reduceret til 3 Kanonbaade og 6 Patrouillebaade.

Øvelsesperioden er reduceret til 4 Uger.

Der findes en Stabschef for Defensionen og en Stabschef (Flagkaptajn) for Eskadren.

Eskadrechefen opholder sig ombord.

1905. Defensionschefen er bleven Viceadmiral og har ikke sit Flag hejst noget sted.

Der findes en særskilt Eskadrechef for 2 Panserskibe, 2 Krydsere og 8 Torpedobaade.

Defensionsmateriellet og Øvelsesperioderne som i 1903

Stabschefen ved Defensionen er tillige Stationschef.

1907. Defensionschefen er atter en Kontraadmiral, som hejser sit Flag i Depotskibet "Esbern Snare."

Der er ingen Øvelseseskadre; de udrustede Skibe, Iver Hvitfeldt, 2 Krydsere og 12 Torpedobaade underlægges Defensionen i den Tid, Defensionschefens Flag er hejst. Defensionschefen flytter nu og da sit Flag fra "Esbern Snare" til Iver Hvitfeldt og foretager f. Eks. et 8 Dages Kryds til Farvandene ved Samsø og St. Belt.

Selve Defensionsmateriellet er reduceret til 1 Kanonbaad og 6 Patrouillebaade.

Øvelsesperioden 4 Uger.

1909. Defensionschefen har ingen Flag hejst.

Der findes en Øvelseseskadre bestaaende af 1 Panserskib, 3 Krydsere og 9 Torpedobaade med en egen Eskadrechef.

Øvelseseskadren underlægges Defensionschefen for Øvelsernes Vedkommende, ellers ikke.

Øvelsesperioden er 4 Uger.

Defensionsmateriellet som i 1909.

1912. Til næste Aar skal der være Defensionsøvelser, og der vil der atter være nye Forhold. Der er 3 Panserskibe ude uden Eskadrechef (efter Budgetfor-

Der er slet intet egentlig Defensionsmateriel bestemt til Udrustning.

Gaar vi dernæst over til selve det flydende Materiel, er Forholdet endnu værre.

I Aaret 1903 blev der ganske vist foretaget en Forbedring idet det af Kommandør Koføed-Hansen udtalte Ønske om større Kaliber af hurtigskydende Skyts end det 37 m/m til Minebevogtnings materiel bliver opfyldt paa den Maade, at de 5 Kanonbaade faar den 10" F.K. ombyttet med en - 57 m/m P.K., men i 1909/10 ødelægges man atter denne Forbedring ved at udtage den 57m/m P.K. og erstatte den med 37 m/m R.K.

Gorm fik ligeledes i 1903 sine 2 10" F.K. ombyttet med 15 c/m Kanon af saa gammel Konstruktion, at man ikke kan give dem røgfrit Krudt, og i 1907 fik Iver Hvitfeldt sine 5" B.K. ombyttet med 57 m/m P.K. saa er der anført alt, hvad der er gjort af Forbedringer.

Alt hvad der ellers er sket med det til Defensionen hørende Materiel, som i Januar 1901 blev erklæret for at være forældet og for faatalligt er, at det er blevet 10 Aar ældre og formindsket idet noget er solgt, og for to Aar siden begyndte man at bruge det ældste Torpedobaadsmateriel som Skydeskive for Farvandseskadren.

At Stillingen som Defensionschef under disse Forhold ikke kunde være tiltalende siger sig selv, og at Vedkommende har følt det og har udtalt det er baade sikkert og vist. Hvis de Mænd, som har staaet i Spidsen for den flydende Defension i de sidste 10 Aar blev opfordret dertil, vilde de sikkert bekræfte, hvad jeg har sagt men en saadan Opfordring behøves ikke, thi jeg kan give en Udtalelse fra den i afvigte Vinter fungerende Chef for den flydende Defension som sikkert kan siges at være et almengældende Udtryk for Anskuelserne ved Defensionen i det sidste Tiaar.

Inden jeg gaar over til at fremføre ovennævnte Udtalelse, skal jeg blot med et Par Ord omtale Aarsagen til dens Fremkomst.

Fra Begyndelsen af 90-erne havde vi det saakaldte Mobiliseringsbestemmelser, der gik ud paa at ordne alt Materiellet og Personellet vedrørende under en eventuel Mobilisering.

Omkring Midten af dette Aarhundredes først Tiaar kom der for Defensionens Vedkommende supplerende Bestemmelser for en anden Form for Mobilisering den saakaldte "delvise Mobilisering", der egentlig kun var et Skridt henimod en hurtigere Mobilisering.

Og endelig i 1909 blev de første Skridt taget til den saakaldte Sikringsstyrkes Formering, som skulde træde i Kraft under Urolige Politiske Forhold.

I Begyndelsen af dette Aar Besluttede Ministeriet at faa disse forskellige Mobiliseringsbestemmelser mere ordnet og præciserede, og et Udkast til saadanne ny Bestemmelser blev tilsendt Defensionen til Udtalelse.

I denne Anledning udtalte Defensionen sig saaledes:

Kjøbenhavn den 10' marts 1911

Til

Marineministeriet.

I Anledning af Marineministeriets fortrolige Skrivelse Nr. 576 af 16' f.M. angaaende ny Mobiliseringsbestemmelser m.m. skal jeg udtale følgende:

Defensionen anser det foreliggende Arbejde som et betydeligt Fremskridt i Retning af at samle og simplificere de forskellige hidtil gældende Bestemmelser for: Sikringstjeneste, Delvis Mobilisering og Krigsmobilisering, og Defensionen kan saa meget mere slutte sig til det Princip, der ligger til Grund for de ny Bestemmelser, som man ved Defensionen var kommen til den Overbevisning, at der tiltrængtes en Simplifikation i de forskellige Overgange fra dyb Fred til fuldstændig Krigstilstand.

I fortrolig Skrivelse Nr. 43 af 23' September 1910 til Ministeriet gjorde jeg Rede for Tilstanden af det Materiel, der hører under Defensionen; det var derefter min Hensigt at fremkomme med Forslag til Forandringer og Forbedringer i Defensionens hele Tjenesteordning og Virkeomraade, men da jeg vidste, at Defensionens Kommandoforhold var under Overvejelse i Ministeriet har jeg villet afvente denne Sags Afslutning, inden jeg fremkom med mine Forslag.

Da det Spørgsmaal, som nu er stillet mig til Besvarelse, imidlertid berører Defensionens Organisation paa betydelige Punkter af dens Virksomhed, skal jeg benytte Lejligheden til at fremsætte mine Anskuelser, ogsaa henset til, at den ventende Lejlighed maaske ikke vil tilbyde sig forinden min Fratræden fra aktiv Tjeneste.

Defensionen virker for Tiden under følgende 6 Former

Materiel og Personel

1)	Fred	- Staben (4 Personer)
2)	Fred - Fælles- øvelser for sø- befæstningen og Eskadren	- do -
3)	Fred - Defensions- øvelser.	- Lynettestationen etableret En Del af Defensionens Materiel Søbefæstningen

-
4)	Sikringstjeneste Skrivelse Nr. 1238 af 5' April 1909	-	Lynettestationen delvis etableret Falster - Guldborgsund 2 Patrouillebaade 2 Panserskibe 6 Torpedobaade af 1' Kl. Hjælperen Søbefæstningen	under en Eskadrechef's Kommando.
-
5)	Delvis Mobilisering Skrivelse Nr. 822 af 21' Marts 1908	-	Falster 2 Torpedobaade 7 Patrouillebaade 2 Dampbaade fra Lodsvæsenet 4 Bugserbaade Nordre Minespærringer udlagt paa nær den midterste Trediedel Søbefæstningen	
-
6)	Fuldstændig Mobilisering	-	Lynettestationen etableret Odin - Gorm 6 Kanonbaade 4 Torpedobaade af 1' Kl. 10 " " af 2' Kl. 6 Patrouillebaade 5 private armerede Fartøjer Alle Minespærringerne Søbefæstningen	
-

Man vil af ovenstaaende se, at Chefen for den flydende Defensions Kommandoomraade spænder fra Staben til dagligdags til en af de største militære Kommandomyndigheder her i Landet nemlig Kjøbenhavns Søbefæstning + den største Del af Flaadens Materiel.

Det er en fundamental Sætning for Forberedelse til Krig, at den Kommanderende skal have saa nøje Kendskab og være saa godt indarbejdet med det Personel og Materiel, der vil blive ham underlagt i Mobiliseringstilfældet, som muligt; men den er ikke fulgt for Defensionens Vedkommende, saaledes som det vil fremga af nedenstaaende

Da der ikke i Aar skal være Defensionsøvelser vil Defensionschefen saaledes i 3 Aar i træk ikke have været i Forhindelse med Defensionens Materiel.

Siden 1905 - altsaa i 6 Aar - har man ved Defensionen kun haft en Gang Øvelser med Minespærringer.

Sammenstiller man dette med de Forhold, hvorunder Chefen for Farvandseskadren virker, idet han nu er i direkte Forbindelse med det ham underlagte Personel og Materiel den største Del af Aaret, vil man faa et godt Indtryk af, hvor uheldig Chefen for den flydende Defension er stillet med Udsigt til paa fyldestgørende Maade at løse den Opgave, der bliver givet ham til at løse, naar Mobilisering indtræder.

Jeg kan ikke se andet, end at det er uforsvarligt at give Chefen, for den flydende Defension en saa stor Kommando i Krigstid og samtidig saa lidt Lejlighed til at træde i arbejdende Virksomhed med sit Personel og Materiel i Fredstid, som hidtil har været Tilfældet.

De Forslag; som jeg her skal fremsætte til Afhjælpning af de ovenstaaende Mangler gaar ud paa:

At indskrænke Antallet af de nuværende forskellige Tjenesteformer for Defensionen, samtidig med at Forskellen mellem dem bliver mindre; og Overgangen fra den ene til den anden af de resterende Former vil derved blive lettere end det nu er Tilfældet."

Ved de ny Forslag til Bestemmelser vedrørende Sikringsstyrke og Mobilisering har Ministeriet selv gjort Forslag til Simplificering af Defensionens Funktionering under indtrædende urolige politiske Forhold; defensionens Bemærkninger hertil vil blive fremsat i en særlig Skrivelse, der udsendes samtidig med denne.

Tilbage staar da kun at omtale Defensionens Tjenesteformer i Fredstid.

Som ovenfor nævnt er der et altfor stort Misforhold mellem Defensionens Virkeomraade i Fred og under Mobilisering, og en Afhjælpning af den bestaaende Mangel maa derfor gaa ud paa at bringe Defensionen i hyppigere Kontakt med det Personel og Materiel, der skal arbejde med under Mobilisering eller Forberedelsen hertil. Opgaven maa tænkes løst under to forskellige Forudsætninger nemlig:

1) Uden Lovændring

2) Med Lovændring

ad 1. Uden Lovændring.

Den bedste Løsning af Opgaven vilde være, at Defensionen altid var mobiliseret ; installeret paa Lynetten. Derved vilde man opnaa, at Defensionschefen med Stab altid var paa Plads, og de Organer, som vil komme til at spille en stor Rolle under Mobiliseringen nemlig Telefon - og Telegrafforbindelser, ville stadig være i Virksomhed.

Hvis Defensionschefen samtidig fik Bemyndigelse til altid at være i Forhold til Søbefæstningen som under Fællesøvelserne i Fredstid, vilde han kunne overtage Kommandoen ved et pludseligt Angreb naarsom helst det skulde være.

Defensionschefen vilde paa denne Maade blive en konstant Kommando paa Kjøbenhavns Rhed.

Det udrustede Farvandsmateriel kunde da stilles under Defensionschefen, saasomt det gælder Øvelser og Bevægelser, der har at gøre med Søforsvaret af Kjøbenhavn.

Det er jo langt fra altid, at der findes udrustet Skibsmateriel i Havnen; men da der let kan indtræffe Tilfælde, hvor det vilde være ønskeligt at sende et Par mindre Orlogsfartøjer til Udspejning af de nærmeste Farvande, vil den Admiral, der kommanderer Søfronten, ikke være istand til at gøre det. For at afhjælpe denne Mangel foreslaar jeg følgende Foranstaltninger:

Ved Defensionens Patrouillemateriel, hvoraf en Del skal være fuldstændig krigsberedt, ansættes et Stampersonel, saa stort at man altid kan bemane f. eks. 2 Baade

Det ovenfor nævnte Stampersonel have Tilsyn med det krigsberedte Patrouillemateriel, saaledes, at det altid er klart paa et Par Timers Varsel.

I Modsætning til Farvandseskadrens Divisioner paa 3 Baade bør Defensionens Patrouillebaadsdivisioner være paa 4 Baade, saa at man altid kan lade 2 gaa sammen, for at den ene af dem kan bringe Bud tilbage, hvis den anden skulde brække ned af en eller anden Grund.

De ved Kjøbenhavn stationerede Undervandsbaade underlægges Defensionen og vil da ofte kunne anvendes til Spejdertjeneste istedetfor Patrouillebaadene

Kan man ikke af økonomiske Grunde gaa til en permanent Etablering af Kommandostationen paa Lynetten, bør Stationen i hvert Tilfælde etableres et Par Gange om Aaret f. eks. om Efteraaret under Fællesøvelserne og en Gang om Vinteren.

ad 2. Med Lovændring.

Der er ingen Tvivl om, at hele Forsvaret af Kjøbenhavns Søfront vilde stige betydeligt i Forsvarsevne, saafremt alt til Forsvaret hørende Materiel blev betjent af Personel af samme Etat, med andre Ord, at Søbefæstningen gik over til Marinen. Dette Spørgsmaal er saa mange Gange bleven diskuteret, og hvorledes det er løst flere Steder i Udlandet f. eks. i Italien og Tyskland er Ministeriet for godt bekendt med til, at jeg behøver at gentage det her.

Ved denne Ordning blev alle Spørgsmaal løst af sig selv. Chefen for Kjøbenhavns Forsvar mod Søsiden maatte da blive en permanent Fæstningskommandant paa Søen, ligesom der nu haves en permanent Fæstningskommandant paa Landjorden.

Hvorledes Ministeriet vil løse Opgaven kan jeg jo ikke sige, men en Forandring i de Eksisterende Forhold maa der ske, saafremt man vil undgaa en mulig Katastrofe.

Jeg er fuldstændig paa det rene med, at de uheldige Forhold, hvorunder Chefen for den flydende Defension i Øjeblikket kan blive stillet i Krigstid, er vel kendt for Marinens øverste Autoriteter; der har været skrevet og talt tidt og ofte nok om det af mine Forgængere, uden at det er bleven bedre. Naar jeg alligevel her umiddelbart forinden min Tilbagetræden fra aktiv Tjeneste gentager disse Klager, er det med Haabet om at Udtalelserne fra en Mand, som ifølge Situationen for saa vidt taler uden direkte Interresse i Spørgsmaalet, maa kunne opnaa den Forbedring af Forholdene ved den flydende Defension som med faa Ord kan udtrykkes saaledes:

"Den flydende Defension paa Kjøbenhavns Rhed" maa i Fredstid svare mere til hvad den skal være i Krigstid "en af vore største militære Kommandoer", end nu er Tilfældet.

sign. Scheller.

Ved dette Tidspunkt, altsaa i Marts 1911 tror jeg at kunne sige, at vi er naaet til det laveste Punkt paa Defensionens Livs Kurve, og jeg vil haabe, at det gamle Ordsprog: det skal være galt, før det kan blive godt ogsaa maa komme til at gælde for Defensionens Vedkommende; der er i ethvert Tilfælde utvetydige Tegn paa, at der fra Administrationens Side er god Villie til at afhjælpe de Mangler, der kan afhjælpes indenfor de eksisterende økonomiske Rammer, og det er de Forandringer, som betyder en Forbedring i Defensionens Virkeomraade som jeg skal have den Ære at gøre til Genstand for det andet Afsnit af mit Foredrag, tilligemed den Udvikling, som har fundet Sted, baseret paa Forhold, som man ikke forudsaa og ikke kunde forudse i Begyndelsen af Aaret 1901.

Kjøbenhavn den 14" November 1911

J Schultz.

Mine Herrer.!

For de ærede Medlemmers Skyld, som ikke var tilstede ved forrige Møde, finder jeg Anledning til at gentage, at Foredraget er af fortrolig Karakter, enkelte Afsnit er endda strengt fortrolige, hvilken D'Herrer selv bedst kan bedømme.

I forrige Møde gjorde jeg rede for Udviklingen af Kjøbenhavns Søfront paa Basis af de Ønsker og Fordringer, som blev udtalt i Januar 1901 her i Sø-løjtnant - Selskabet.

I Aften skal jeg som den afsluttende Del af mit Foredrag give en Oversigt over Udviklingen af Kjøbenhavns Søfront paa Grund af Forhold, som ikke var tilstede i 1901.

Et saadant Forhold er Skibsartilleriets fortsatte Udvikling i de sidste Tiaar og den deraf følgende forøgede Rækkeevne af Skytset. Medens alle Kommandør Koføed - Hansens Betragtninger gaar ud fra en Bombardementsafstand af 18000 Alen eller 11000 m; er alle Betragtninger for den rekonstruerede Søbefæstning baseret paa en Bombardementsgrænse af 15000 m.

Denne Omstændighed har influeret paa to Forhold:

1) Minespærringerne og 2) Søbefæstningen Udvidelse til Køgebugt.

1. Minespærringerne.

Det er ganske lærerigt at se paa, hvor kort et Spand af Tid, at Udviklingen kan revolutionere, vende op og ned paa det som engang var fastslaaet som urokkeligt.

Saaledes er det gaaet med Minespærringerne; I Kommandør Koføed - Hansens 26 Siders Foredrag er de kun omtalt med 4 Linier; de ligger der, og man tænker ikke paa, at der skal sket nogen Forandring med dem.

Men kun 1 Aar efter sker den første Forandring, nemlig efter Defensionseskadren i 1901 og efter en i April 1901 nedsat Kommision, der skal tage Minespærringernes hurtigere Udlægning under Overvejelse, da der indstilledes, at Kongedybsspærringerne skulde opgives, dels for at forstærke de ydre Spærringer, med en 5 Linie, da de eksisterende Linier under Defensionsøvelserne havde vist sig ikke at være effektive; dels for at gøre Farvandene mere sejlbare for Defensionens egne Skibe, idet disse hidtil, saasnart de vare komne udenfor Kroneløbet straks skulde manøvrere for Minespærringer.

De blev opgivet og Defensionens Skibsmateriel fik derved mere Luft.

Saa sker der ikke noget af Betydning, indtil den rekonstruerede Søbefæstning bliver vedtaget. Denne maatte nemlig nødvendigvis medføre en Omlægning af Minespærringerne, dels af Hensyn til Saltholmsflakfort, dels af Hensyn til Dragørfort. I den Anledning nedsatte Marineministeriet i Juni 1909 en Kommision for at tage dette Spørgsmaal under Overvejelse; den 29' Januar 1910 indgav Kommisionen sin Betænkning, som i Hovedsagen gik ud paa følgende:

De Fordringer, som maa stilles til et Mineforsvar ved Kjøbenhavn, ere i Hovedsagen følgende:

a)

Vanskeliggørelsen af Fjendens Fremrykning paa Fortterrainet.

- b) Forhindring af et Bombardement paa Hovedstaden.
- c) Afspærring af Løbene til og forbi Kjøbenhavn.
- d) Beskyttelse af Søforterne mod Angreb af Kampskibe paa nært Hold.

Endvidere maa fordres, at

e) Spærringerne skal i saa stor Udstrækning som mulig kunne effektivt forsvares fra Forterne saavel ved Dag som ved Nat.

Henset til, at Bombardementsgrænsen nu maa sættes til 15000 m., og at den yderste Grænse for Spærringernes Beliggenhed fra Forterne kan være 3000 m., naar disse skal overtage Bevogtningen af dem, kommer Kommissionen til det Resultat, at de faste effektive Minespærringer ikke længer kan lægges ud til Bombardementsgrænsen fra Kjøbenhavn, men at Minespærringernes Opgaver maa løses paa to forskellige Maader, nemlig:

1) De faste effektive Minespærringer skal spærre for Adgangen til og forbi Kjøbenhavn, samt hindre Engagement paa klos Hold af Forterne.

2) Et Middel til Hindring af Bombardement fra Ydergrænsen skal frem-skudte sporadiske Minespærringer være.

For at kunne naa dette Resultat med det Minemateriel, som er forhaanden, kommer Kommissionen da til følgende Resultat:

- a) Hollænderdybsspærringerne opgives.
- b) Nordre Spærringer flyttes ind til 2 - 3000 m. fra Middelgrund - Saltholmsflakfort med fremskudte sporadiske Spærringer i Fortterrainet.
- c) Der anlægges en fast Minespærring udfor Dragørfort med fremskudte sporadiske Spærringer i Køge - Bugt.

Jeg er i det heldige Tilfælde at kunne meddele Ministeriets Resolution i Sagen, idet denne er kommen Defensionen ihænde igaar. At det ikke er sket før, er jo ganske naturligt; thi der var jo ikke Grund for Ministeriet til at tage Stilling til Spørgsmaalet, før Tiden var inde for dets Udførelse i Praksis; men da Ombygningen af Charlottenlundfortet til næste Aar vil være fuldendt, var Øjeblikket kommet for Ministeriet til at resolve. Ministeriet tiltræder Kommissionsbetænkningen med den Ændring, at ogsaa Røsespærringen opgives, naar Dragørspærringen er færdig.

Som D'Herrer vil se, er det en meget betydelig Forandring i Forholdene for Minespærringernes Vedkommende fra 1901 og til nu.

Dengang havde vi: 2 Kongedybsspærringer
 2 Hollænderdybsspærringer
 1 Nordre Spærring og
 1 Drogden Spærring

Nu har vi kun 1 Nordspærring og
 1 Sydspærring.

Om det nu bliver den endelige Ordning, er ikke let at sige. Der er jo kommet et nyt Element op - Undervandsbaadene - som ikke staar godt sammen med Minespærringerne; det synes i hvert Fald, som man i England har taget det Standpunkt, at man vil ikke have Minespærringer, hvor man har Undervandsbaade, eller rettere sagt - henset til Erfaringerne fra den russisk - japanske Krig - man vil ikke have sine egne Minespærringer der, hvor man bestemt ved, at man vil komme selv.

II. Søbefæstningens Udvidelse mod Syd.

Den blaa Cirkel som D Hr. ser tegnet paa Kortet er 15000m Afstands Kurven fra Kongens Nytorv. Det ses, at den gaar tæt ned til 10 m Kurven i Køgebugts nordlige Del, saaledes at under alle Omstændigheder de tæt bebyggede Yderkvarterer omkring Valby samt Sundbyerne vil kunne være Genstand for et Bombardement fra Køge Bugt af de største eksisterende Skibe.

Af denne Grund - ogsaa for at modarbejde Udskibning af Tropper i den nordlige Del af Køge Bugt - er den sydlige Del af Kjøbenhavns Sydfront bleven anlagt. Den bestaar af

- 1) Dragørfort
- 2) Kongelunds batteri
- 3) Raagaards batteri
- 4) Avedørebatteri
- 5) Mosedebatteri

ad 1) Dragørfort har jeg omtalt i sidste Møde, saa det skal jeg ikke komme nærmere ind paa.

ad 2 og 4) Som det er D Hr. bekendt, ligger Avedørebatteriet tæt ved det Sted, hvor Vestenceinten ender. Det er bygget i 189 og bestaar af 8 Stk. 11' J.K. monterede til Kastning.

Da nu Bestemmelsen om Fløjforterne blev vedtaget, blev det bestemt, at det sydlige fremskudte Fort skulde være et omarmet Avedørebatteri, hvor 4 af de gamle J.K. skulde ombyttes med 4-29 c/m S.H. samtidig med, at Fortet skulde forbedres og foestærkes til Selvforsvar.

Da man gik igang med Detailarbejderne, viste det sig imidlertid, at de gamle Briske ikke var stærke nok til at kunne taale Skydning fra de ny Haubitser, og at Bekostningen ved Omdannelsen af Briskerne langt vilde overstige, hvad der var beregnet til Fortet.

Med de Midler, som kunne skaffes tilveje, kunde man imidlertid anbringe 4 Haubitser i Kongelunds batteriet, der oprindeligt kun var projekteret som et Kystflankeringsfort paa den sydvestlige Pynt af Amager.

Alle de Myndigheder, som blev adspurgt i saa Henseende sluttede sig til Forslaget, og det er godkendt af Ministeren, men man ønsker at indhente Rigsdagens Samtykke, da Kongelunds batteriet ikke umiddelbart har den Karakter af Fløjfort, som Bevillingen er givet til.

Som følge heraf vil Avedørebatteriet altsaa beholde sin gamle Bstykning 8 - Stk. 11' J.K., og Kongelunds batteriet vil blive armeret med de 4 - 29 c/m S.H.

Kongelunds batteriet. I sin oprindelige Form er Kongelunds batteriet et lukket Værk med to Facer mod Søen, adskilte ved en stor Travers og en brudt Strube mod Land. Værket er omgivet af en vaad Grav, der flankeres af 3 Caponierer af Pladejern for Rekylgewærer.

Armering: 4 - 75 L/30 h.S.K i Feltlavet, men indrettet til Voldskydning. Kanonerne ere indrettede til at flytte rundt paa Facerne og paa Struben.

1 - 150 c/m. Projektør, der trækkes af en Dieselmotor.

Raagaards batteriet er et lukket Værk med Glacisformet Brystværn og en flad Grav med permanent Pigtraadshegn, som kan bestryges frontalt fra et Fodfolksbanket. Det har to Facer med mellemliggende Kapitaltravers, to afrunde Flanker og en Strube.

Armering. 4 - 15 c/m L.J.K. (2 fra Charlottenlund og 2 fra Kastrup).

Mosedede Batteri er et lavt Jordværk med glacisformet Brystværn, samt en flad Forgrav med Pigtraadshegn paa Flanker og Strubelinie og med Facebrystværnet trukket helt frem til Klinten. Midt i Batteriet paa Facen findes en stor Travers.

Armering 4 - 120 m/m h.S.H. i Feltaffutage.

6 - 75 m/m L/30 h.S.K.

Haubitserne have Standpladser dels bag den store Travers, under Kastning, dels bag Brystværn paa Facen, saaledes at de kunne anvendes til direkte Ild.

Af de to 75m/m P.K. er to anbragte paa hver Flanke, 2 paa Facen - 1 paa hver Side af Traversen.

2 - 90c/m Projektører trukken af 1 - 30. H.K.Dieselmotor.

En Følge af, at Sydfronten er bleven dannet, er, at Kallebostrand er draget ind under Kjøbenhavns Søfront, og som følge deraf maa den ogsaa benyttes i den Udstrækning, som Forholdene tillade.

Jeg skal give en kort Fremstilling af Kallebostrandspørgsmaalets historiske Udvikling:

Hvor langt tilbage i Historien Spørgsmaalet om et Sejlløb gennem Kallebostrand gaar, har jeg ikke Rede paa; jeg kan kun sige, at saa længe jeg kan huske tilbage i Tiden, har det været fremme.

I militær Henseende faar det først Aktualitet fra 90' ernes Begyndelse, da Sagen bringes frem af Krigsministeriet, idet man fra Kallebostrand ønskede at tage Fyld til Bygningen af Middelgrundsfortet, og tillige ønskede Hæren, at Flaaden skulde deltage i Forsvaret af venstre Fløj af Fæstningen, som ved Vestenceinten var naaet ud til Køge Bugt, og til hvis Forsvar mod enfilerende Ild fra Skibe i Køge Bugt man kun havde anlagt Avedørebatteriet.

Løbet gennem Kallebostrand havde da en Dybde af 6 - 7 Fod; ved den Fylde-masse, som skulde borttages, kunde man skaffe et løb tilveje paa 12 Fod, men Bundbredden var ikke mere end 70 Fod med 100 Fod i Drejene, samt en Svajeplads med 500' Bredder udfor Strandgaard.

Denne Løsning kunde ikke tilfredsstille de sømilitære Fordringer, naar man ønskede, at f. Eks. Skibe af Heklatypen skulde passere Løbet med nogenlunde Lethed, og da der ogsaa kom andre Interesser op, nedsattes der i 1892 en stor Kommission, hvori alle civile og militære Interesser var interesserede. Den afgav sin Betænkning i Juli 1893, som gik ud paa, at der skulde tilvejebringes et Løb paa 15Fods Dybde, 70 - 200 Fods Bredder og en noget større Svajeplads end i det forrige Forslag. Løbet fulgte samme Retning som sidst, det naturlige Løb, vestlig og tæt ind til Strandgaard.

For at kunne gaamed til dette Forslag fordrede Marineministeriet en befæstet Torpedobaadshavn ved Strandgaard, og da Handelstanden ogsaa stillede store Fordringer, blev der ikke gjort noget ved Sagen.

Imidlertid forandrede Forholdene sig efterhaanden meget i Kjøbenhavns Havn; den udvides mod Syd og der paatænkes store Landvindinger; men ved disse Foranstaltninger maatte Strømforholdene blive saaledes i Havnen, at den maatte reguleres, og Havnevæsenet fremkommer da med et Forslag i 1899, som gaar ud paa at lægge en Dæmning tværs over Kallebostrand med to Sluser, en til 12' Dybde og 200' Længde, og en til 24' Dybde og 400' Længde, samt et Løb der skulde anlægges med 20' Dybde i lige Linie fra Sluserne til Mursørdskosten i Sorte Rende og derfra mod Syd ud i Køge Bugt.

Imod dette Projekt indvendtes fra Marinens Side, at det ikke saa godt lod sig forsvare som det tidligere projekterede Løb, og at der under alle Omstændigheder maatte fordres opstillet Artilleri paa Dæmningen.

Paa Grund af Bekostningsforholdene blev Udførelsen af dette Projekt i sin Helhed skudt ud til en uvis Fremtid, hvorimod Dæmningen og den lille Sluse med 12' paa Tærskelen blev bygget i 1902 - o3.

I December 1902 fremkom Havnekaptajnen med et Forslag, der gik ud paa at lave et Løb med 12' Dybgaaende og 100' Bredde i Bunden, og som skulde følge det oprindelige projekterede Løb; istedetfor Svajerum blev Bredden i Drejene gjort større.

Dette Løb blev saa skaffet til Veje i Aarene 1903 - 06, blot med den Forskel, at der kun er 12' fra Havnen til Slusen, medens der fra Slusen og Syd- efter kun kan regnes paa 10' (3 m.)

Men det 20' Løb er ikke opgivet; det er et Løb in being.

Dybdeforholdene er med andre Ord nu saadanne, at alle vore Torpedobaade og Minekraner kan passere Kalleboerne, ja selv "Lossen" gjorde i Sommer, under Kaptajn Rothes Kommando, det Kunststykke at slippe igennem, men rigtignok kun fordi der var 1' Højvande.

I Sommer er der bleven etableret Krigsfyrmlinier fra Slusen og sydefter, saaledes at Løbet kan befærdes om Natten.

Naar jeg har sagt, at Torpedobaadene altid kan befærde Kalleboerne, er der dog en lille Hage ved det, idet de 6 ny Baade er 5' for lange til Slusen; men det er da endelig ingen større Ulykke, end at den kan afhjælpes ved at gøre Slusen længere.

Vinterbesætning paa Forterne.

Til Slut skal jeg om Søfrontens Udvikling i de sidste 10 Aar kun anføre, at efter Forsvarslovens Vedtagelse er Vinterbesætningen betydelig forøget, fra ca; 300 til ca; 800 Mand, saaledes at der altid er tilstrækkeligt Mandskab til at besætte en Del af Skytset, hvorved man haaber at være istand til at imødegaa en Overrumpling, i ethvert Tilfælde af en mindre Stykke.

Overblik over Udviklingen.

Vil man i korte Træk tegne den Udvikling, som Kjøbenhavns Søfront har undergaaet i de sidste 10 Aar, vil Billedet blive saaledes:

1. Nordfronten.

1) Nordfrontens Artilleri forøget med:

22 Stk. 29 c/m Haubitser

8 " 12 c/m P.K.

" 75 m/m P.K.

og berøvet 4 - 35 c/m K.

2) Røgfrit Krudt indført op til det 30 c/m Skyts

3) Projektørernes Kraft forøget ved de 90 c/m. Projektører Erstatning med 150 c/m.

4) De faste Minespærringers Evne til Hindring af et Bombardement opgivet og overtaget af sporadiske, ikke beherskede Minespærringer, hvorved deres Farlighed for Forsvaret er forøget.

II Østfronten.

Østfronten rykket længere mod Øst, fra Hollænderdybet til Østsiden af Saltholmen.

III Sydfronten.

Skabelsen af en ny Front, til Afværgelse af Bombardement fra Køge Bugt.

Ved Sydfrontens Dannelse er Kallebørne indgaaet som et Led i Fæstningen, som betinger dets Anvendelse saavel ved Angreb som ved Udfald.

Spørger man nu, om Kjøbenhavns Søfront er istand til at løse den Opgave, paa hvis Løsning den er dannet: nemlig at forhindre et Bombardement af Kjøbenhavn fra Søsiden, maa man i dens nuværende Skikkelse svare et absolut nej, saafremt det drejer sig om et regulært fremført Angreb med Byens Bombardement som Formaal. Men den nuværende Søfront maa paa den anden Side siges at være en absolut Hindring for et frugtbringende Udfald af en Demonstration mod Kjøbenhavn af en mindre Styrke Panserskibe eller ubeskyttede krydsere.

Naar man ser paa den Forbedring, som Kjøbenhavns Søfront har faaet i de sidste Tiaar, er jo Haabet imidlertid ikke ladet ude fra, at den i de næste Tiaar kan faa den Forbedring, som skal til for at gøre den istand til fuldud at løse sin Opgave: At forhindre et Bombardement af Byen fra Søsiden.

Thi Grundvolden er god; selv om det er bygget paa Sand, saa er dette kantet af god nordisk Granit, og det skal der mange Træffere til for at faa ødelagt.

Det er Toppen, der er svag: nemlig Middelgrundsfortets langsomtskydende ubeskyttede Kanoner. Men lad os f. Eks. sige, at det nuværende Charlottenlundfort og Saltholmsflakfort beholdes i deres nuværende Skikkelse, hvorimod Middelgrundsfortets 5 - 30½ c/m K., blev ombyttet med 5 - Dobbelttaarne med største Skyts, vilde Søfronten saa være et godt Skridt nærmere til Løsningen af sin Opgave, og det var da endelig ikke uoverkommeligt.

—

Der staar nu kun tilbage for mig at omtale to Forhold som den udvidede Søbefæstning har ført med sig, hvoraf det ene er, at

Drogden - Hollænderdybet, den direkte og mest benyttede Færdselsaare melle Nord søen og Østersøen, nu gaar gennem Kjøbenhavns søfront.

Der er her skabt en ret enestaaende Situation, idet der i Øjeblikket kun findes et andet Sted i Verden, hvor en af de store Samfærdselsaarer gaar gennem en Fæstning, nemlig Dardanellerne, medens der om et Par Aar vil komme et Tilfæde til, Panamakanalen; der er blot den Forskel, at medens de to andre Samfærdselsveje Befæstelse er internationalt anerkendt, er dette ikke Tilfældet her. At det under Forhold, hvor vi er i Krig ikke vil frembyde Vanskeligheder for os, nærer jeg ikke Tvivl om, thi vi har endnu Højhedsret over vore Farvande, derimod vil det nok kunne have sin Gene under urolige politiske Forhold, hvor man gerne vilde lukke sin Fæstning hvilket Øresundstraktaten mulig kan være en Hinder for.

Jeg sagde, at vi endnu havde Højhedsret over danske Farvande, thi det maa uforstaaende ellers betvivle, naar de ser de danske Gennemsejlingsfarvande kaldt internationale ovenikøbet af en forhenværende dansk Søofficer, nuværende Professor V. Hovgaard, dels i store fremmede Tidsskrifter, dels i selve den danske Marines statsunderstøttede Fagskrift. At det er fejlt at kalde Drogden - Hollænderdybet et internationalt Farvand, er jeg personlig ikke i Tvivl om; men for at Bevise herfor kan have mere Vægt, har jeg anmodet en af Søløjtnant - Selskabets Medlemmer som er Specialist paa det Omraade, nemlig Kommandør Schoustrup om at gøre nærmere Rede for dette Forhold, som er af overordentlig Betydning for hele Søfrontens Værdi; thi hvis Farvandet virkelig var internationalt, kunde de andre Magter jo komme og sige: væk med Eders ny Fæstningsanlæg, Passagen skal være fri.

Jeg sagde, at Drogden - Hollænderdybets Indlemmelse i Kjøbenhavns Søfront kan forhindre os i under urolige politiske Forhold at stoppe Færdslen gennem Søfronten. Der er dog en Mulighed for, at dette kan gøres, saafremt man er istand til at henvise Passagen til Flinterenden; og dette kan mulig ske, saafremt der paa dansk Territorium kan anvises en Passage med samme Dybgaaende som i Flinterenden. Jeg ved, at de Myndigheder, hvorunder denne Sag sorterer har deres Opmærksomhed henvendt paa den, og man maa haabe, at det maa lykkes at ordne denne Sag paa

tilfredsstillende Maade for Søfronten, paa samme Maade som det skete i 1901, da da ifølge Kundgørelse af 28' Februar s.A. Begrebet Kjøbenhavns Rhed blev udvidet, saaledes at det kom til at omfatte Kongedybet, og Adgang dertil blev forbudt fremmede Krigsskibe uden forudgaaende Anmeldelse eller i Nødstilfælde, en Bestemmelse som i høj Grad bidrog til at formindske Ængstelsen for overraskende Angreb paa Søforterne.

Danske og svenske militære Interessersammenstød.

Saa kommer jeg endelig til det andet og sidste af de to førømtalte Forhold og det er, at ved Østfrontens Forlægning til Østsiden af Saltholmen, og ved den forøgede Bombardementsgrænse er de danske og svenske militærpolitiske Interessersfærer rykkede ind paa Livet af hinanden. En Fjende, som vil føre et Angreb paa Kjøbenhavns Søfront østen for Linien N - S, kan saa at sige ikke foretage dette uden at passere over eller, under visse Forhold, fra selve det svenske Søterritorium.

Naar man ser nøje paa dette Forhold, kan det ikke andet end falde een stærkt i Øjnene, hvor fordelagtig en defensiv Alliance med Sverrig vilde være, selv om Sverrig ikke ofrede noget af Betydning i Retning af Fæstninger eller andet Forsvar ved Sundet.

Kan det danske Forsvars flydende Materiel bevæge sig overalt i Sundet fra Kullen til Stevns, vil det kunne optage Kampen med en fremtrængende Fjende paa de for det gunstigste Steder, nemlig ved de smalle Tilgange, hvortil Minespærringen forlægges, og Undervandsbaade har frit jeu i hele Sundet.

Imod Syd lukkes saavel Drogden som Flinterenden med Spærringer, og Torpedo og Undervandsbaade har en sikker Udfaldsport fra Kallebostrand.

Det eneste, der maatte til, var det Fort paa Saltholmens Sydside, som jeg i mit første Foredrag omtalte var foreslaaet i Foredraget her for 10 Aar siden.

D'Hr. vil se, at man, med Udgangspunkt fra vor nuværende Forsvarsmidlers bedste Udnyttelse, kommer til samme Resultat som mange andre ad andre Veje er kommen til, nemlig et skandinavisk Neutralitets - eller Forsvarsforbund.

Det er Udlændingene, som gang paa gang raaber til de skandinaviske Folk om at slutte sig sammen.

Jeg skal blot minde om, hvor højt Røsterne lød for nogle Aar siden om et Forsvarsforbund mellem Smaastaterne, hvorved der særligt tænkes paa Holland og Belgien og de tre nordiske Riger.

I den sidste Tid har disse Røster faaet fastere Form og samler sig mere om en skandinavisk Alliance.

I Begyndelsen af dette Aar skriver saaledes den bekendte sømilitære Forfatter Gerakd Fiennes i en Artikel i Navel Leagues Annual om Betydningen af en Sammenslutning i defensiv Henseende af de tre nordeuropæiske Folkeslag.

I Sommer skrev den kendte engelske Folkeretsforfatter Westlaque i den norske Aftenpost, at en Sammenslutning af de tre skandinaviske Lande næsten kunne blive en Faktor af første Rang af Spørgsmaalet om Fredens Oprettelse i Europas nordre Halvdel. En Hjerteunion eller i Nødsfald en Haandens Union maatte nu ikke mere være utænklig. Integritetstraktaten af 1907 kunne ikke mere have Betydning for Norge. En bedre Garanti vilde en skandinavisk Alliance være.

I Sommer har Sønnen af Nordens største Tanker i vor Tidsalder, Sigurd Ibsen i Nationaltidende skrevet om det samme Emne, og gjort sig til Talsmand for det nordiske Neutralitetsforbund.

I det civile Liv arbejdes trods alt med god Villie og godt Resultat paa at samle de nordiske Riger sammen, hvor Forholdene gør det ønskelige f. Eks. paa retslige Omraader.

Jeg skal nævne et bestemt Eksempel; der afholdtes i Foraaret en Søfartskonference i Bryssel, hvor de tre nordiske Riger opnaaede at faa samme Indflydelse som en Stormagt ved at optræde i Fællesskab.

Set fra militærisk Standpunkt er der ogsaa vægtige Grunde, der taler for det; var det ikke paa Tiden at gøre Skridt for at faa Tanken realiseret.

Et saadant Forbund vilde nationalt og militært set være en stor Fordel, i ethvert Tilfælde vil det bringe den Fordel at fri Nationen fra Tvivlen om, hvorvidt det skal slutte sig til den ene eller anden af de to store rivaliserende mellemeuropæiske Magter.

Ja mine Herrer hermed skal jeg afslutte dette Foredrag om Udviklingen af Kjøbenhavns Søfront i de sidste 10 Aar; det er jo kun Udviklingen i de store Træk, jeg har kunnet give; Detailler har jeg ikke kunnet indlade mig paa, skønt der er mange der har stor Interesse. Men jeg haaber det ogsaa engang imellem kan have sin Interesse at trække Hovedlinierne op.

Det har ikke været et ubetinget behageligt Hverv at give en Oversigt over Udviklingen af Kjøbenhavns Søfront i de sidste 10 Aar, thi det er jo ikke alle Forhold, der er lige glædelige. Jeg har bestræbt mig for at sige Sandheden, the truth and only the truth, saavidt som et Meneske ser sig istand til at se Sandheden.

Det Hovedresultat, jeg kommer til er, at er Forholdene paa Kjøbenhavns Søfront end ikke fortrinlige, saa er det heller ikke fortvivlede, navnlig ikke saa fortvivlede som de har været, og med lidt moderne beskyttet svært Artilleri og navnlig med en Alliance med vore nordiske Stammefrønder vil der kunne leveres et kraftigt Forsvar paa Kjøbenhavns Søfront, naar blot Personellet, der skal betjene det faste saavel som alt flydende Materiel er besjælet af den rette Aand.

Men det er der jo ingen Grund til at tro, at det ikke skulde blive Tilfældet.

Kjøbenhavns Søfront omspænder jo nu Kongedybet og en del af Køge Bugt, og der har Iver Hvitfeldt, Niels Juul, Olfert Fischer og dennes Mænd i tidligere Tider vist, hvorledes danske Mænd skal slaas og ofre sig i rette Øjeblik.

Maa jeg da slutte dette Foredrag med at udtale Haabet om, at skulde Begivenhederne føre med sig, at der endnu engang skal udkæmpes en Kamp paa Kjøbenhavns Søfront, at den da maa blive udkæmpet paa en Maade, som er Traditionen tro og med fuld Sejr for de danske Vaaben.

Kjøbenhavn d. 28 November 1911

J.Schultz.